

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši šteč. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek

: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Balkan zopet v ognju.

Dne 3. oktobra je Rusija stavila Bolgariji 24 urni ultimatum. Ruski poslanik v Sofiji je podal ministrskemu predsedniku Radoslavovu tole noto: „Dogodki, ki so zdaj v Bolgariji v teku, značijo končni sklep vlade kralja Ferdinanda, da polaga usodo dežele v roke Nemčije. Dejstvo, da so v vojnem ministrstvu in pri generalnem štabu navzoči avstrijski in nemški častniki, da je na krajih, ki meje na Srbijo, zbrano vojaštvo, — denarna podpora, ki jo je vlada v Sofiji sprejela od naših sovražnikov — vse to dokazuje, da se ne more več dvomiti o vojnih pripravah bolgarske vlade. Velesile sporazuma, ki ne morejo vne- mar pustiti namer bolgarskega naroda, so Radoslavova že večkrat opozarjale, da smatrajo vsako dejanje, ki škoduje Srbiji — sebi sovražno. Zagotovila, ki jih je podal predsednik bolgarske vlade kot odgovor na ta svarila, so po sedanjih dejstvih ovržena. Zastopnik Rusije, ki je z Bolgarijo po neminljivem spominu na bolgarsko osvobodjenje izpod turškega jarma v tesni zvezi, ne more s svojo prisotnostjo odobravati priprav za bratomorne napade na Slovanstvo in na zaveznike. Ruski poslanik je dobil ukaz, da zapusti Bolgarijo z vsem osebjem, ako bolgarska vlada tekom 24 ur očitno ne pretrga zveze s sovražniki Slovanstva in Rusije, in ako takoj ne ukrene, da se odslovi častniki, pripadajoči armadam onih držav, ki so s sporazumom v vojski.“

Bolgarija je zaprla svoje meje za vse tujce, samo podaniki Nemčije in Avstro-Ogrske jih smejo prestopati. Angleške in francoske čete so se že izkrcale v Solunu. Prišel je tja tudi angleški admiral Sir Hamilton. Radoslavov je na nekem sestanku zastopnikov ljudske stranke izjavil: „Stojimo pred vojno zaradi naših narodnih koristi. S puško v rokah moramo iztrgati našim sovražnikom, kar so nam vzeli pred dvema letoma. Maščevati se moramo zaradi takratnih žalitev.“

Iz bolgarske armade so odslovili nekaj generalov, ker se niso nanje zanesli. Vrhovni poveljnik postane prestolonaslednik Boris. — Te-

lefonski promet z Romunijo je prekinjen. — Ruske ladje v Črnem morju nadzorujejo bolgarska pristanišča. V Varni nameravajo Rusi izkrcati čete. V Odesi in Sevastopolju so odrejene večje vojaške priprave.

Opozicijska stranka v Bolgariji je še vedno proti vojni. Njen voditelj Malinov je bil pet ur pri kralju v avdijenci. A precej potem se je posvetoval z angleškim in ruskim poslanikom. Tudi Radoslavov sam je zadnji čas še imel ž njima pogajanja. Radoslavov uživa največje zaupanje kralja. Z druge strani se pa poroča, da so se Gešov, Danev in Malinov udali in popustili opozicijo. — Bolgarski poslanik je prišel iz Niša v Sofijo. — Grčija vabi Romunijo, da naj bi skupaj nastopili proti Bolgariji, ako bi ta napadla Srbijo, a Romuni so že vdrugič odbili posvet o tem vprašanju. Venizelos hoče na vsak način poslati Srbiji 100.000 mož. Kralj je pa odklonil francosko posojilo glaseče se na 100 milij.

Ultimatum je dala Bolgariji ne samo Rusija, ampak tudi Francija dne 4. oktobra popoldne. Obe zahtevata, da mora Bolgarija odsloviti vse v generalnih štabih bolgarske armade kot organizatorje nahajajoče se nemške in avstrijske častnike. Angleška je pa zagrozila, da bode svoje odnose z Bolgarsko pretrgala, ako bi vsled bolgarske mobilizacije nastale na Balkanu sovražnosti. Zastopnik Italije se vsled pomanjkanja instrukcij temu koraku svojih tovarišev še ni pridružil. Trdi se, da ultimatum Bolgariji ni prišel nepričakovano. Bolgari pravijo: Sedaj ali nikoli mora postati Bolgarija velika in mogočna.

Bolgari naglo kopljejo jarke in delajo žične ovire na vseh mejah, razun na meji ob Turčiji.

Četverosporazum se je odločil, da se bode ne glede na grško nevtralnost polastil Soluna in prisilil prehod čet preko grškega ozemlja, da si zagotovi železniško zvezo s Srbijo, kateri prihiti s četami na pomoč proti Bolgariji. Veliko jim je ležeče na železnici, ki drži iz Soluna v Srbijo, ker edino po tej železnici more dobivati Rusija, odkar je zamrznjen Arhangelsk, orožje in strelivo.

Grški kralj ni nasprotnik osrednjih držav, pač pa je baje nasprotnik Bolgarije. O Venizelosu je znano, da je drugega mnenja. Zato je izjavil kralj Venizelosu, da politiki sedanje vlade ne more slediti do konca. In Venizelos je podal kralju prošnjo za odstop. K temu koraku je Venizelos prisililo glasovanje v zbornici. Od 257 poslancev jih je z vlado glasovalo le 142, proti pa 102. Govoril je Venizelos v zbornici proti Nemčiji in ta govor je odobrila večina 50 glasov. Ker je bilo veliko poslancev odsotnih, je izjavil kralj, da to glasovanje ne kaže volje dežele. Venizelos je pa dal ostavko.

Odgovor bolgarske vlade na ruski ultimatum je bil izročen ruskemu poslaniku v Sofiji dne 5. oktobra ob 2 uri 20 minut popoldne. Ker je bila vsebina odgovora nezadovoljiva, je naznanil ruski poslanik bolgarskemu ministrskemu predsedniku, da so prekinjene diplomatske zveze med Rusijo in Bolgarijo. Varstvo ruskih podanikov na Bolgarskem je prevzel nizozemski pooblaščenec.

Poroča se, da bode, po odhodu ruskega poslanika iz Bolgarije, Angleška, Francoska in Italija precej odpoklicale svoje zastopnike.

Srbska vlada je sporočila četverosporazumu, da se bode udala Nemčiji in Avstriji, ako ji ententine države ne pošljejo uspešne pomoči proti napadu Bolgarije. Vsled tega je četverosporazum sklenil izkrcati čete v Solunu. Nekaj angleških in francoskih častnikov je prišlo v glavni stan v Kragujevac.

Bolgarija v novem tiru.

Mestni svet v Sofiji je sklenil, da naj se glavni trgi mesta imenujejo: Berlinski, Dunajski in Budimpeštanski trg. Pred avstrijskim in nemškim poslaništvom delajo dijaki večkrat ovacije z avstrijskimi in nemškimi zastavami in vsklike na obe, Bolgarom prijazni državi. Pred srbskim konzulatom so pa demonstranti zapeli koračnico „Zvezni roparji“.

Italija se ne more odločiti za to, da bi poslala svoje čete proti Bolgariji, ker jih vsled dolgih neuspehov preveč živo potrebuje ob avstrijski meji

PODLISTEK.

Zadnja luteranka.

Prizor iz leta 1615. — Spisal P. Bohinjec. (Dalje.)

Po travi prihaja mladenič kostanjevih las in ploščnatega obraza. Na smeh se mu ustnice majoje in temne oči se mude na Zofkini avbi.

„Kaj pa je tebe prineslo pod olše, Blaž!“ že od daleč mojsterca popraša domačega organista.

„To-le pisemce prinašam od gospoda župnika“, izpregovori mladi raznašalec in ponudi Zofki vpognjen popir.

Zofka vstane in hlastno popade pismo. Roka se ji trese in glava ji rodi misel, da je v pismu odpoved njene službe. V naglici prečitavši pismo, se ji sicer kri trenutno ohladi, a takoj vsklikne: „Križana ruta, kaj že spet to pomeni! Poslušaj, Evica!“

„Kopališki mojsterci Zofiji se strogo naroča, da še danes prepove luterankam vhod v cerkvene kopeli. — V Tržiču, meseca bobovega cveta 1615. — Jožef Julij Peham, župnik.“

„Kaj hočeš, Zofka! Kopeli so cerkvene in luterani nimajo nobene pravice do katoliških ustanov,“ hitro pristavi gozdarica.

„M-m, trda bo, huda bo, Evica! Saj luteranski denar vendar toliko plača kakor katoliški,“

odvrne mojsterca, a se hipoma zgane, pogledavši na pričujočega organista.

„Le pojdi, Blaž, si že opravil!“

In organist se poslovi službeno-vljudno.

„Se priporočam, mojsterca!“ zakliče in se obrne. Ali ta njegov obrat je trpel dlje časa kakor njegov govor.

„Nikar ne misli, nadaljuje Eva, da pojde vse tako gladko, kakor si misli gospod župnik. Tvoja mati ima še vedno veliko veljavo v gradu. In Paradažar bo gotovo kot patron ugovarjal temu ukazu.“

„Vidiš, prijateljica, to je ravno. Za župnika so taki ukazi lahki, ker gre odtod, ali jaz bom revica. Luteranke mi bodo skočile v obraz, ko jim naznanim to povelje. A prenesla bi tudi te praske, ko bi ne bilo vmes moje matere. Mami odpovedati, ji hrbet obrniti, se z njo skregati — ah, to bo bitko za me!“

„Res je, ali kaj hočeš? Ti si uslužbenka, ti storiš svojo dolžnost. Pameten človek ti ne more zameriti.“

„Ne morem se pritožiti, da mi gre slabo. Gospodar dober, služba dobra, vse mi gre po volji, le teh predpisov sem se naveličala,“ reče mojsterca.

„Potrpi, Zofka, odvrne Eva in vstane. Saj ne bo dolgo to trajalo. Kakor je grajska Anica pravila, bo že na praznik sv. Rešnjega Telesa

umestitev novega župnika. In potlej bo smel tudi organist pobirati vstopnino od kopalcev.“

„To si poredna, Evica! Pogledal me je pa res tako ljubezljivo, da se je še meni milo naredilo.“

„Imaš ga rada, kaj ne, Zofka!“ izpregovori Eva in zasadi svoje ogljene oči v modre oči svoje prijateljice. Ta pa se je oklene in zakliče: „Nikogar rajši kakor tebe, Evica! Ali bi mi mogla nekoliko pomagati, ker imam danes veliko dela, še več pa skrbi?“

„Zakaj ne Zofka? Saj mi je doma dolgčas. Po gradu strašijo še vedno luterski predikantje, moj mož je z doma od jutra do večera, ker je gozdar, otrok pa nimava. Sicer pa — saj veš mojo usodo. Grajska rejenka sem. Očeta so mi ubili v vojski, mati mi je umrla za kugo, ko sem odrasla, pa so mi obesili na vrat tega Caharijo Židovina, ki je krščen jud. Ti, Zofka, moja prijateljica, ti si mi več, ti si mi vse in za te grem čez hribe in doline ...“

Prijateljici sta čepeli skupaj in si brisali solze, ko zazvoni zvonec ob moških kopelih. Eva se zgane in odhiti za svojim naročenim poslom k moškim kopelīm, Zofka pa sede na klop in sanjavo zre v zeleno olšo, ki je namakala svoje spodnje veje v zeleno vodno površino. Mislija je na svojo prijateljico in vzdihnila globoko: „Evica je res revica. Taka-le možitev brez ljubezni —“

Italijansko bojišče.

Zadnji petek so Italijani zjutraj zgodaj z močnimi silami trikrat brzuspešno napadli Mrzli Vrh in njegove strmine na jugu. Njihove izgube so bile zelo težke. Odbiti so bili tudi napadi na tolminsko območje.

Dne 2. oktobra so zjutraj z dnevom napravili Italijani velik napad na severozahodni odsek Dobrdoške planote. Naša artiljerija je laške čete večinoma razkropila. Tako se je končal napad s sunkom enega bataljona ob cesti Zdravščina—Sv. Martin. Opoldne so Lahi napad ponovili in hoteli prodirati vzhodno od Sredpolja, pa so se tudi vrezali.

Dne 3. oktobra so pa Italijani začeli zopet živahneje delovati na tirolski bojni črti. Folgarija, Lavarone in Tonale so napadale besaljske in alpinske čete in boj je trajal vso noč. Drugo jutro so bile vse postojanke v naši posesti, četudi so bili Lahi prejšnji večer vzeli neko oporišče.

Z Dobrdoške planote.

Miško piše:

Zavratni Lah polzkuša na vse mogoče načine napraviti si pot do Trsta. Pred nekoliko časom je dal pripeljati daleč zadaj za svoje postojanke velik top z neke bojne ladje; top ima kaliber 30.5 cm. Omenim naj, da je pred našo črto postavljenih nebroj sovražnih baterij, a kaj se brigamo mi zanje! Komaj otvori katera ogenj, jo že obložimo od vseh strani s šrapneli in granatami raznih kalibrov. Vse te sovražne baterije stoje pred nami brez moči; ko se ganejo, že morajo umolkneti.

Lahi so si tedaj izmislili drugo. Da bi nas premagali, so postavili pred nas omenjeni ladijski top. Streljajo z njim le poredko, ker tak top ne vzdrži veliko strelcev; po par sto strelcev postane po navadi neraben. Občudoval sem kroglice te pošasti. Človeku pri pogledu na njo postane kar tesno pri srcu. Kroglica je iz jekla kakor sploh kroglice od topov z bojnih ladij. Visoka je 1.20 m, zelo špičasta in tehta 380 kg. Nedavno so Lahi neko popoldne izstrelili 15 takih krogelj. Šest jih pa ni eksplodiralo. Med temi šestimi je ena uganjala zanimive burke: priletela je v hrib, se malo zarila v tla, odskočila kakih 200 m, padla na zemljo in se še nešteto krat prekucnila. Bučanje in žvižganje takih krogelj pretresa človeku kosti.

Slučajno sem bil navzoč, ko so omenjeno kroglico operirali in jo potem odposlali v muzej na Dunaj. Najprej je spreten saper vzel in nje-nega dna takozvani užigalec, ki je bil nekoliko pokvarjen in zato kroglica ni eksplodirala. Nato so pa pobrali iz nje okoli 40 kg ekrazita. Vsak lahko sam presodi, kako strašna je moč take kroglice, kadar eksplodira. Ko so padale kroglice več kakor tisoč metrov od nas, sem mislil, da se bode hrib pogreznil. Po zraku pribuči kot bi

In Zofka dvigne roko ter pihne po mehki dlani svoje levice.

Mislila je dalje in pred oči so ji vstajali razni predikanti, ki so prihajali v Tržič in mešali ljudi. Pred njo je vstajal kakor v glorijski ljubljanski škof Tomaž Hren, ki je vrgel plamenico v vrvež in razkropil antikristovo čredo. V ozadju je bežal velesalski odpadnik Boštjan Semenič, rodом Tržičan, ki je pregovoril mlado, lepo Štajerko, da se je vpisala v njegovo vero. In ko so se vrstile vse te prikazni pred očmi kopališke mojsterce, je bila naenkrat vesela in je zahvalila Boga, da jo je botra spravila v velesalski samostan pred vsiljivimi luterani.

Iz zamišljenosti jo je vzbudila botra Cijoha, ki je prihajala iz trga.

„Zofka, ti še vedno ravnaš perilo? Kako, da si tako počasna? Glej, jaz se vračam že iz trga! Nekam zamišljena se mi zdiš. Ej, ej, najbrže ti spet roji po glavi tisti orglarček...“

Mojsterca si hitro zbere svoje misli in samozavestno pozdravi svojo boterco:

„Kaj mi hoče, boterca, ta Blaž Pilko, dasi je župne cerkve cerkvenik, orglavec, pevec, učitelj in Bog ve kaj še! Prijazna moram biti vendar-le do vsakega kopališkega gosta. Tako mi veli moja služba...“

(Dalje.)

se lokomotiva pridrsala, ko eksplodira, zažene tu pri nas v gorovju kot glave debele skale po več sto metrov naokoli.

Zanimalo bo marsikoga izvedeti, kako daleč oni laški top nese. Izračunali smo natanko, da strelja do nas 12½ km daleč, parkrat je pa letela kroglica čez nas v ozadje in izmerili smo, da je napravila pot 16 km. Za prvo razdaljo je potrebovala 43 sekund, da je priletela na mesto. Grozno je, če se pomisli, da taka teža v kratkem času toliko kilometrov daleč zleti.

Razveseljivo je pa to, da omenjeni orjak dosedaj ni napravil nam skoro nobene škode. Prvi

strel po navadi ne zadene, preden pa drugi prileti, smo že vsi dobro zavarovani na svojih mestih v zemlji. Tako tudi ta top izdajalskemu Lahu ne bo prinesel zaželenega uspeha. En uspeh mu pač donaša, namreč ta, da težke in drage kroglice naglo praznijo njegove žepe.

Naši topovi čvrsto bljujejo jeklo nad italijansko zalego. Sovražniki besne, ker ne vedo, kaj bi počeli. Dobro si bodo zapomnili avstrijske topničarje, ki jim spredaj razrivajo strelne jarke, zadaj pa polnijo pokopališče. Naši topovi delujejo kot prvi dan in točno izpolnjujejo svojo nalogo.

Moja mačica, o kateri sem vam pisal, da se me je prišla, je prav lepa in debela živalica. Ime ji je Cadorna.

Rusko bojišče.

V Rusiji se je začela oglašati zima. Zato so vojna podjetja nekoliko opešala. Ob lkvi in v volinjskem trdnjanskem ozemlju se položaj ni izpremenil. Ob potoku Korminu, ki je dotok Stira, so bili ruski protinapadi odbiti in naši so šli nekoliko naprej. Ob nekem našem sunku je bilo vjetih 400 Rusov, v zadnjih dneh pa skupaj 2400 mož.

Ob besarabski fronti so Rusi hoteli nazaj vreči naše čete, pa so bili odbiti. Na fronti ob Bukovini so se vršili artiljerijski boji.

Dne 1. oktobra so se nemške in avstrijske čete z Rusi teple blizu Kormina za vas Černiš. Število ruskih vjetnikov se je povišalo na 5400. Avstrijska konjenica se je bojov udeležila peš in se odlikovala.

Ruski letalci pogosto prihajajo nad Črnovico in mečejo bombe.

Gališko namestništvo se bode 15. oktobra vrnilo v Lvov.

* * *

SRBSKO BOJIŠČE.

Pri izlivu Kolubare v Savo so naše baterije, ki so odgovarjale na srbski artiljerijski ogenj, uspešno obstreljevale dne 1. oktobra srbske postojanke na bregu.

Pri Gorazdi so naši zapodili 300 mož močan črnogorski oddelek. Vzhodno od Trebinja so naše čete, podpirane ob ognju obmejnih utrd, poizvedovale po črnogorskem ozemlju. Nepričakovano so napadle sovražne prednje straže in uničile nekaj skladišč.

Dne 4. oktobra je neko sovražno letalo vrglo nad Niš več bomb, ki so ubile šest oseb. Dva nemška letalca sta na Kragujevac hotela metati bombe, pa sta bila sestreljena na tla. Srbska artiljerija je 2. oktobra obstreljevala tovarne ladje pri Smederevu.

Dne 4. oktobra so avstrijske poizvedovalne čete na srbskem ozemlju ob Drini dobile nekaj vjetnikov, drugače pa ni bilo ta dan nič posebnih dogodkov.

Nemčija v bojih na zapadu.

V Champagni so Francozi zopet napadli z velikimi silami, uspeha pa niso imeli.

Dne 3. oktobra je prišlo pred Zeebrücke pet monitorjev, ki so napadali brez uspeha belgijsko obal. En monitor je bil zadet in težko poškodovan. Proti Angležem so pri Loosu Nemci napredovali. Istotako pri Neuville.

Turčija v vojni.

Pred Sedd il Bahrom se nadaljuje artiljerijski dvoboj. Na levem krilu je bil uničen del angleško-francoskih strelskih jarkov. — Dve torpedovki, ena je bila francoska, sta 1. oktobra zjutraj izstrelili 100 strelcev na Adalio. Mestna bolnišnica, nad katero je vihrala zastava „Rdečega polumeseca“, je bila razbita. Ladji sta potem spustili 21 strelcev na kraj Ciralı. — Pri Erzerumu je precej mirno.

Nemški podmorski čolni v Črnem morju. Dva nemška podmorska čolna sta obstreljevala več krajev na polotoku Krimu in uničila mnogo ruskih ribiških parnikov. Pri Odesi je nemški podmorski čoln torpediral neki angleški trgovski parnik in neki ruski parnik. Zadnji mu je ušel.

POLITIČNI PREGLED.

Romunija.

Romunska vlada je poslala ruski vladi noto, v kateri se pritožuje, da so ruski letalci že večkrat prišli nad romunske kraje in med kmečkim ljudstvom povzročili velik strah. Romunsko vojaštvo je streljalo na ruske aeroplane, kar je razburjenje le še povečalo. V bojih ob besarabski meji padajo ruski šrapneli na romunsko zemljo in se tam razletavajo. Vsled tega je bilo več oseb ranjenih in nastalo je več požarov. Vlada zahteva, da naj ruska vlada poskrbi, da se take reči ne bodo več dogajale.

Romunija in Srbija.

Romunija ne misli pomagati Srbiji z orožjem, marveč ostane za sedaj nevtralna. Značilno pa je, da je Romunija najela v Londonu novo posojilo.

Grčija.

Po zadnji vojni je Grčija izredno povišala svojo vojaško moč, tako da je sedaj njena vojska za polovico večja, kakor je bila pred balkansko vojno.

Rusija.

Rusi se zopet umikajo. Tolažijo se s tem, da se Nemci in Avstriji vedno bolj oddaljujejo od svojih zemelj, si obtežujejo prevoz vojnih potrebščin in se približujejo ruskim rezervam. Zato se Rusi še vedno nadejajo, da bodo končno dosegli zmago. — Doslej so Avstriji in Nemci zasedli 294.405 štirjaških kilometrov ruske zemlje. Evropska Rusija meri 5.427.597 km². Azijska Rusija pa meri 17.002.399 km². Vse carstvo tedaj meri 22.429.996 štirjaških kilometrov. — V Solun so došle tri ladje, ki so pripeljale 1.000.000 Rusiji namenjenih pušk.

Nemčija — Angleška.

Dne 2. oktobra so pred La Panne nemški pomorski letalci z bombami poškodovali dva angleška monitorja. — Angleži so pridržali 29 ladij, naloženih z mesom in prišedših iz Čikaga ter vrednih 12 in pol milijona dolarjev. Angleži menijo, da je bilo meso namenjeno Nemčiji.

Portugalska.

Angleži imajo vpliv na Portugalskem. Zbran jih je ondi že 20.000 vojakov. Pri mobilizaciji sodelujejo višji angleški častniki.

Italija.

V zgornji Italiji so delavci pričeli stavkati, ker se jim plača ni dovolj zvišala. V Milanu stavka 70.000 delavcev.

Japonska.

Pred tremi leti je umrl japonski Mikado (cesar). Določeno je bilo triletno žalovanje za njim. Ker so sedaj ta tri leta pretekla in se do slej ni smela obhajati nobena slavnost, se je določilo, da naj bo 6. novembra letos Mikado slovesno kronan. Te slavnosti se bo udeležil tudi angleški princ.

Prestolonaslednik med Slovenci. Prestolonaslednik Karel Franc Jožef je obiskal italijansko bojišče in tudi bojišče ob Soči. Prišel je tu v dotiko s Slovenci. Črnovojnika Franca Ogrina je smehljaje se potrkal po rami, ko mu je povedal, da je Slovenec. V Bazovici pri Trstu je pa pri ogledovanju cerkve vprašal župnika, če tam bivajo poleg Slovencev tudi Italijani. Župnik mu je odgovoril, da je Bazovica popolnoma slovenska. Prestolonaslednik je nato rekel: „Veseli me, da so se Slovenci v tej vojni vedno izkazali kot junake.“ Ko je župnik povedal koliko Bazovcev je v vojni bilo ubitih, ranjenih in odlikovanih, je prestolonaslednik zopet dal izraza svojemu veselju nad junaštvom Slovencev.

Poljske legije. Umrl je v Budimpešti grof Ladislav Stadnicki, organizator poljskih legij. Občina mu je odkazala časten grob.

Beli Italijani. Italijani nameravajo svojim vojakom dati za zimo belo volneno obleko, da bodo v snegu manj vidni. Bela obleka se pa seveda naglo umaže.

Giolitti še ni v milosti. V Palermu so hoteli izpustiti v morje parnik z imenom „Giolitti“. Premislili so se pa in so dali ladji ime „Citta di Trieste“. Toda Tržačanka je bila muhasta in ni hotela zdrkniti v morje. Zato so morali slavnost preložiti.

Iz Istre novo in staro.

Mnogo živih spominov budijo v nas ti dnevi, ko slišimo dan na dan, da je to in ono iredentistično društvo ustavljeno. Bog je pravičen! Kaj vse so ob času mobilizacije očitali ubogemu hrvaškemu ljudstvu istrskemu, ki je bilo po zaslugi iredente že itak oropano vseh pravic! Kako so hlinili tačas iredentisti domoljubje v avstrijskem smislu in obdolževali tukajšnje Hrvate srbske propagande. To pot ni hrvaških ubožcev toliko dolžila gosposka, ampak italijanska iredenta.

Gorje kmetu, če je v onih dnevih spregovoril hrvaško besedo! Tudi nekaj sobratov je bilo obdolženih veleizdaje in vrženih v zapore. Seveda jim ni mogel nihče ničesar dokazati in zato so jih izpustili. Med drugimi so zaprli tudi župnika Mandiča iz župnije Piemonte pri Portole. Može je goreč in zelo nadarjen duhovnik. Zlobni ljudje so z vso resnobo govorili, da je žendarmerija v tabernakelnu njegove župne cerkve našla bombe. Take pravljice so ljudje verjeli in jih še z drugimi lažmi množili in širili dalje. Ko so izpustili župnika Mandiča iz ječe, ker je bil povsem nedolžen, so ga Italijani njegove fare sprejel is kosami, revolverji in podobnim orožjem. Po noči so mu (po navadah, ki jih najbolj ljubi italijanska iredenta) pobili okna in kamenje je padalo v njegovo spalnico. V neprestani smrtni nevarnosti je bil prisiljen odpovedati se župniji. Duhovščina, ki je morala živeti tu, je bila malodane čisto brezpravna, na cestah zmerjana in zaničevana, zelo pogosto celo od fantinov, ki so komaj šolo zapustili. Moj prednik, že v semenišču moj tovariš, pravo jagnje potrpežljivosti, je moral za svojo narodnost bridke prestat; na večer mobilizacije so mu razbili okna iz enostavnega razloga, ker je bil Hrvat. Sam sem okna še našel v takem stanju.

Strašno je, kako je iredentizem zrastel v teh krajih! Mala, umazana italijanska sela so morala kajpada dobiti „cestne napise“. Komu so jih pač posvetili? Zastoj iščeš imen, ki bi spominjala, da smo v Avstriji. Via Mazzini, Via Giosue Carducci etc., samo imena, ki so jih nosili sovražniki Avstrije! V korist šolskega društva „Lega nazionale“, ki je zdaj seveda že prepovedano, so prirejali plese, in slavnostne dvorane so bliščale v italijanskih trikolorah. Tukaj so vpili „Eviva“

italijanskemu kraljestvu in igrali Garibaldijevo in Tripoljško himno.

Najnesramnejše je bilo pa, da je nato ta svojat igrala pri cerkvenih slavnostih, kakor n. pr. pri procesijah na Veliko noč in o sv. Rešnjem Telesu. Zanimivo je tudi, da ta muzika ni imela niti not za cesarsko pesem, in, če je kdaj potrebovala tega perja, si je morala note izposoditi pri tamošnjem župniku, ki je bil znan kot avstrijski patrijot.

Blaženi Italiji na ljubo, da bi pač ne imela najmanjšega vzroka odreševati „i poveri fratelli nella schiavitù d' una potenza straniera“ — (ubogih bratov v sužnosti tuje vlasti), je šla država kakor tudi Cerkev do skrajne meje. V župnijah, kjer je bilo komaj par Italijanov, je moralo biti pri slovesni službi božjivsevitajlanskem jeziku, čeprav ni bilo niti dveh Italijanov v cerkvi. Ko bi ne bili prišli Hrvati v cerkev, no, potem z Bogom, cerkve bi bile prazne. V župnijah, kjer je bilo pred 20. in 30. leti še vse hrvaško, ne sliši zdaj ubogo ljudstvo več božje besede v materinem jeziku.

V teh krajih je večidel župni patron občina (razen ene občine so vse v liberalnih, da ne pravim brezbožnih rokah). Župnike voli občinski odbor. Da Slovan ne pride na vrsto, je umevno.

Ne morete si predočiti, kakšne žalostne razmere vladajo tukaj v marsikaterih krajih. Pred kratkim smo brali kako slabo so obiskovane cerkve na Francoskem in potihem smo si mislili: Je to pač samo na Francoskem, hvala Bogu! Da, če bi bilo res! Tukaj ne prihaja od 600 duš, ki bivajo poleg cerkve, niti pet ali šest ljudi redno v cerkev!

Z duhovniki so delali kot s hlapci in „blažena Lega“ je bila že tako vsemogočna, da si je prisvajala pravico nadaljevati tudi katehete na svojih šolah. Če ni bil kaplan slučajno Italijan, je bil vže naprej odklonjen! In tako naprej. — Zdaj ni mogoče vsega pisati!

Upamo, da bo naša Avstrija nesramno verolomnost Italije kaznovala in zopet pravične razmere v Istri vpeljala. Zgodi se! Zgodi!

(Ta zanimivi dopis je v dunajskem „Korresp. Blattu“ priobčil kapelan Franc Žužek).

Slovenskim ženam!

(Pismo z bojišča; iz „Slov. Gosp.“)

Večina slovenskih mož se nas nahaja sedaj že na bojišču, da branimo našo ljubo domovino pred sovražnimi napadi. Zapustili smo našo lepo slovensko zemljo in Vas, ljube žene in otročki. Kadarkoli nam pripuščajo boji, so naše misli in naša srca doma pri Vas. V duhu Vas spremljajo pri Vašem delu in pri Vaših skrbeh. Občudujemo Vašo veliko, skoro nadčloveško moč, s katero premagujete vse napore in težave. Vsak dan zahvaljujemo ljubega Boga, da nam je dal tako vrle in pridne žene ter ga prosimo, da jim da zdravje in pomoč za nadaljno trdo trpljenje. Veselimo se trenutka, ko bo sovražnik premagan in se lahko vrnemo na svoje drage nam domove. Kako silno ljubimo svoje družine, kako z vsem srcem visimo na rodni grudi, ah, to nam je še le sedaj jasno, ko smo toliko časa proč od naše ožje domovine, mile Slovenije.

S posebno nežnostjo pa se dan za dnevom spominjamo svojih ljubih otročičev. Kako koprnimo, da jim pogledamo v njih nedolžno, a srečno oko. Kako si želimo, da se naslajamo na njihovem presladkem smehljanju. Kako srečni bi bili, da bi nam naši otroci s svojimi majhnimi rokicami božali naša od skrbi in naporov razorana lica. Ah, občutki, ki jih imamo ob teh domišljijah, se z našo okorno roko ne dajo popisati!

Slovenske žene, čuvajte nam doma nad vse skrbno našo preljubljeno deco, naš največji zaklad, ki ga imamo poleg Vas! Vzgojujte nam naše sinove in hčere v pravem krščanskem duhu! Mi slovenski možje se sedaj vsak dan prepričujemo, da je božja roka, ki nas vse vodi. Naše življenje je v božjih rokah. Oče v nebesih je gospodar čez življenje in smrt. Človek je le majhna, slabotna stvar, ki se zaman upira božji volji. Le kdor v Boga zaupa, njemu Bog pomaga. Zato nam, slovenske žene, vzgojite naše otročičke tako, da bodo vestno, veselega srca, odkrito, brez strahu in sramu, zasebno in javno izpolnjevali svoje krščanske dolžnosti, kakor velevalo božje in cerkvene postave. Pot do sreče ne pelje

skozi slabe tovarišije in gostilne, ampak skozi cerkve in katoliška društva.

Slovenski očetje pa želimo imeti tudi slovenski vzgojeno deco. Bog nas je postavil med slovenski narod, med njimi smo rasli in se vzgojevali. Slovenskemu narodu smo dolžni ljubezen in zahvalo za vso vzgojo, ki smo jo med njim sprejeli. Bilo bi grešno, ako bi zaničevali slovenski jezik in se sramovali slovenskega imena. Krivica bi bila, ako bi nam kdo kratil in jemal naše narodne pravice. Mi slovenski očetje in mladeniči se vedemo v boju za našo Avstrijo tako, da se naši deci nikdar ne bo treba sramovati slovenskega imena. Zato pa, ljube slovenske žene, vzgajajte nam naše otroke že doma v slovenskem duhu in pošiljajte jih v slovenske šole. Naj ne sovražijo drugih narodov, a svojega naj spoštujejo in ljubijo nad vse druge.

Ko sem bil v bolnišnici, sem si izpisal te-le besede našega Slomškega, ki jih podajam tukaj tudi slovenskim ženam in vsem Slovenkam v domovini:

„Oj, ljubi, lepi in pošteni slovenski jezik, s katerim sem prvič svojo ljubeznivo mamo in dobrega ateja klical, v katerem so me moja mati učili Boga spoznati, v katerem sem prvokrat svojega Stvarnika častil — tebe hočem, kakor najdražji spomin svojih rajnih starišev, hvaležno spoštovati in ohraniti; za tvojo čast in lepoto po pameti, kolikor premorem, skrbeti, v slovenskem jeziku svoje ljube brate in sestre, Slovence, najrajši učiti; želim, kakor hvaležen sin svoje ljube matere, da, kakor je moja prva beseda slovenska bila, naj tudi moja poslednja beseda slovenska bo.“

Te zlate Slomšekove besede naj si vtisnejo slovenske žene globoko v spomin in naj po njih vzgajajo naše otroke. Mi slovenski očetje jim bomo do smrti hvaležni za to. In če nas tudi prerano zadene sovražna krogla, četudi ne bomo več videli svojih žen in otrok, vsaj eno pomirjenje si želimo nesti v hladni grob seboj, da bodo naši otroci zares vzgojeni v krščanskem in slovenskem duhu. Slovenske žene, dajte nam to pomirjenje in izpolnite nam našo zadnjo, preiskreno željo!

Slovenski oče-vojak.

NOVIČAR.

Tretje avstrijsko vojno posojilo. Pričelo se je podpisovati novo vojno posojilo. Plačevalo se bode 93 K 60 v za 100 K vrednosti. Obresti bodo znašale 5 1/2 %.

V Gorici je bilo ob cesarjevem godu zopet izobešenih nekoliko slovenskih trobojnic.

Velika humoristična in atletska predstava v „Ljudskem domu“ v Kranju se vrši v nedeljo, dne 10. oktobra, ob 7. uri zvečer na korist ranjenih junakov na bojnem polju. Vsopred je zanimiv in razviden iz posebnih lepakov.

S Klanca pri Kranju. Prišlo je naznanilo, da je lani 21. oktobra padel v Galiciji tukajšnji posestnik in čevljar Janez Šorn.

Umrl je po dolgotrajni bolezni na rojstnem domu na Sp. Brniku pri Cerkljah dne 6. oktobra Jakob Jereb, šestošolec zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu. Pokopan je bil dne 8. okt. dopoldne. Žalujoči družini, ki je izgubila skoro tekom enega leta nadepolna sinova: visokošolca Joškota in sedaj Jakoba, naše najprisrčnejše sožalje.

Vpisovanje učencev v deško ljudsko šolo v Kranju. V ponedeljek dne 11. okt. 1915 se bode vršilo od 9. ure dopoldne dalje vpisovanje vseh tistih učencev, ki so to šolo pohajali že v šolskem letu 1914/15 in pa tistih šolobveznih v Kranju bivajočih otrok, ki dosedaj še niso vpisani. Zaradi pomanjkanja prostora se bode število učencev iz sosednjih občin jako omejilo in se niti vsi lanski taki učenci ne bodo mogli sprejeti. Pričetek pouka se bo naznanil o priliki vpisovanja. — Vpisovanje se bode vršilo v stanovanju šolskega vodje. Domači lanski učenci se lahko zgledajo sami, one iz okolice in sploh novince pa morajo predstaviti stariši in njih namestniki.

Iz Besnice. Ranjen je bil na bojnem polju Janez Starman iz Spodnje Besnice in je umrl v bolnišnici v Slatmar-Nemeti na Ogrskem dne 7. septembra 1915.

Iz Naklega. Dne 13. septembra sta prišla v rusko vjetništvo tukajšnja domačina brata Jernej in Anton Legat.

Izbiranje črnovojnikov. Zopetno izbiranje v letih 1873 do 1877 ter 1891, 1895 in 1896 rojenih črnovojnikov se bo vršilo v dneh 18. in 19. oktobra v Kamniku, 22. oktobra v Litiji, od 14. do 19. oktobra v Ljubljani, 21. in 22. oktobra v Radovljici, 24. in 25. oktobra v Kranju in 26. oktobra v Škofji Loki.

Konferenca pri deželni vladi. Zastopniki Kranjske dežele in zadrug so imeli dne 1. oktobra pri deželni vladi v Ljubljani važno posvetovanje glede cene živine in pridelkov in glede preživljanja. Zastopniki so bili za takojšnjo odpravo najvišjih cen za živino. Priporočali so živinsko vnovčevalnico po koroškem vzorcu in varovanje produkcije. Upati je, da se v kratkem obrne marsikaj na bolje, kar je dosedaj dajalo povod raznim pritožbam.

Deželna elektrarna na Završnici. Upravno sodišče je razveljavilo od vseh instanc deželnemu odboru podeljeno koncesijo za zgradbo deželne elektrarne na Završnici. Odredila se je nova vodopravna obravnava. C. kr. okrajno glavarstvo v Radovljici je ugovore trdke Leykam-Josefthal, češ, da škoduje deželna naprava njeni napravi na Verju pri Medvodah, in Tomaža Pavšlarja v Krajnu, češ, da vsled deželne elektrarne trpe njegovi projekti, kot neutemeljene zavrnili in podelilo deželnemu odboru koncesijo za Završnico.

Pozdrav z laškega bojišča. Pristrčne pozdrave bralcem in prijateljem „Gorenjca“ pošiljajo gorenjski topničarji od 7. pol. top. polka 5. oddelka z laškega bojišča. Čeravno smo v vojni, smo večkrat dobre volje, ker „Lahone“ tako dobro preganjamo in streljamo. Korporal Ciril Schiffrer iz Stražišča, ognjičar Venceslav Štrukelj iz Št. Vida, četovodja Josip Stare z Bleda, topničarji: Peter Kravanja iz Polja v Bohinju, Josip Tomaževič iz Kamne Gorice, Ivan Korošec iz Boh. jezera in Tomaž Kobal iz Dvorij pri Jesenicah.

„Rubbia-Savogna“ je ime železniški postaji pri Gorici, ki leži med slovenskima vasema Rubije-Sovodenj pri iztoku Vipave v Sočo. Ta kraj je izpostavljen najhujšemu italijanskemu ognju. V Sovodnju so italijanske granate razbile „Občinski dom“ in vikarjevo hišo, pa tudi drugih hiš je mnogo porušeni. Odkar je vojna, je umrlo veliko ljudi, za tifusom (vročnico). V Rubijah je hudo poškodovan grad, železniška postaja, mlin in druge hiše. Sovodenjski župan se je prejšnje čase mnogo prizadeval, da bi čisto slovenska vas dobila na železniški postaji slovenski napis, pa je bilo vse zastoj.

«Assicurazione Generali», znana tržaška zavarovalnica, ki je rada tudi po naših krajih marsikaj zavarovala, ima v Benetkah podružnico. Ta beneška podružnica je podpisala 20 milijonov lir za italijansko vojno posojilo. „Riunione Adriatica“, ki ima tudi v Trstu svoj sedež, je pa podpisala štiri milijone. Predsednik in glavni ravnatelj prve zavarovalnice sta že pred napovedjo vojne izginila iz Trsta. Oba zavoda imata v Trstu v kraljestvo pristojne upravne svetnike, ki mirno vlečejo mastne plače, dohajajoče iz avstrijskih žepov. Nekaj uradnikov je pa pobegnilo čez mejo in sedaj streljajo na naše ljudi ob Soči in na Krnu.

Delo «Slovenske Straže». Društvo „Slovenska Straža“ ima sicer vsled vojne malo dohodkov, a vključ temu njeno delo ne počiva. „Slovenska Straža“ še vedno vzdržuje trirazredno ljudsko šolo v Št. Rupertu pri Velikovcu in otroška vrtca v Sv. Križu pri Trstu in v Velenju na Štajerskem. Seveda mora vzdrževati tudi vrtarice od otroških vrtcev v Devinu, Podgori in Ločniku. V razne bolnišnice Avstro-Ogrske je „Slovenska Straža“ poslala ranjenim in bolnim slovenskim vojakom okoli 40.000 knjig, nadalje molitvenikov vojakom na bojišče in obmejnim Slovincem. Domoljubom toplo priporočamo, da naj vključ hudim časom ne pozabijo podpirati „Slovensko Stražo“.

Nad 12 milijard znaša tretje vojno posojilo v Nemčiji. S tem je nemška vojna plačana za nadaljnjega pol leta.

Bivši češki minister Prašek je v mladosti doslužil vojaško dolžnost kot korporal. Sedaj je vstopil prostovoljno v vojaško službo in je bil imenovan za poročnika.

Šenčur pri Kranju. Padel je na severnem bojišču Anton Pilar iz Šenčurja, poddesetnik 27. domobranskega pešpolka.

Borovlje. Primož Tratnik-Dovjek, 26 let star delavec, se je zapletel v žičarni v Borovljah v belo žico, ki mu je pri stegnih odrezala obe nogi. Smrt ga je kmalu rešila hudih bolečin.

Kako se piše na Italijansko. Kdor hoče pisati kakemu svojcu, ki se nahaja v italijanskem vjetništvu ali v kraju, katerega so Italijani zasedli, naj odpošlje pismo na naslov: „Züricher-Bureau zur Aufsuchung Vermisster, Zürich, Schweiz.“

Popis zalog žita, žitnih proizvodov in sočinja bo določen po stanju dne 15. oktobra. Ne bo pa obsegal ta popis zalog v posameznih gospodinjstvih, marveč le zaloge, ki se bodo dne 15. oktobra nahajale pri poljedelcih, mlinarjih in trgovcih.

Streljanje z velikimi topovi. Kadar se prožijo veliki topovi, se večkrat primeri, da blizu stoječim vojakom iz ušes brizgne kri. Ta nezgoda se prepreči, če ima kdo pri strelu odprta usta, ker potem pritisk zraka na ušesni bobenček enakomerno pride od obeh strani.

V Mehiki je bil strašen vihar. Mrtvih je 500 ljudi in 350 manjših ladij se je potopilo.

Razglas. Z ukazom c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 10. avgusta 1914 št. 509/Mob., objavljenem tudi v deželnem zakoniku za Kranjsko pod št. 30 l. 1914, so se izdale za dobo vojnega stanja nove naredbe o zglaševanju na Kranjskem izvzemši policijski okoliš ljubljanski. Poglavitne razlike te naredbe napram dosedanjim za dobo vojnega stanja razveljavljenim zglaševalnim predpisom obstojajo v naslednjem: 1. V vseh krajih (delih kraja, selih, samiščih itd.) mora vsak gostilničar, pri katerem se nastanijo tuji, voditi tujsko knjigo in vsak drugi stanodajalec mora zglašiti vse pri njem prenočujoče stanovalce. 2. Razen zglasitve je splošno predpisana tudi odglasitev. 3. Gostilničarji, pri katerih se nastanijo tuji, morajo podati zglasilo brez izjeme le po zglasilnici. 4. Vsak stanodajalec mora vsakega pri njem prenočujočega stanojemalca — naj ga sprejme pri sebi za plačo, ali brezplačno, trajno ali začasno, kot stranko, na podlagi sorodnega, službenega ali delavskega razmerja ali iz kateregakoli povoda, pri županstvu zglašiti in po njegovem odhodu, to je po opustitvi stanovanja, odglasiti. Kot stanodajalci se smatrajo tudi predstojniki samostanov, vzgojevališč ali drugih zavodov glede stanovalcev zavoda. Gostilničarji in stanodajalci se tedaj nujno pozivljejo, da se natanko seznanijo z določili novih zglaševalnih predpisov iz deželnega zakonika, ki je pri županstvu vsakemu na vpogled ter da se strogo držijo teh predpisov, ker se bo vsak prestopnik istih kar najstrožje kaznoval. Tujske knjige si morajo gostilničarji sami nemudoma preskrbeti, zglasilnice pa bo razdelilo županstvo.

Nemško naseljevanje po slovanskih krajih.*) (Konec.)

V kolikor je sploh odločeval meč, je bil to samo boj med poedinimi vladarji. Naseljevanje in vse, kar je s tem v zvezi, je bilo provedeno mirnim potom. Ob času saških in salijskih cesarjev do polovice 12. stoletja — se naseljevanje sploh še ni vršilo, marveč so knezi slovanskega rodu to pospeševali v večjem obsegu, kakor nemški. Vendar v enem ozemlju so se vršili boji. Bila je to dežela „nemških vitezov“, del obale od dolene Visle do delte ustja Memelovega, zemlja Pruska. Tod so se stanovalci tako trdovratno upirali pokristjanjenju in gospodstvu nemških vitezov, da je borba, kolikor je nam znano, končala s popolnim uničenjem domačega slovanskega prebivalstva. Namesto teh Slovanov so zavzeli siromašne kraje Mazurskih jezer nemški naseljenci. Red nemških vitezov je razširil svojo oblast tja do Finskega zaliva. Severno od Memela se je stara narodnost obdržala; samo mesto starih gospodarjev je dobila nove. Ti gospodarji so bili viteški red, naseljeni plemenitaši in prosti verski bojovníki. Preko tega kroga niso bile razven mestnega prebivalstva, ki ga dotlej tam sploh ni bilo, takozvane baltičke dežele (Kuronska, Livonska, Estonska) nikdar germanizirane. K temu je branila tudi njihova oddaljenost in ostro podnebje. Pri presojevanju dogodkov v Prusiji ne smemo pozabiti, da so vitezi nemškega reda prišli na poziv Konrada Mazovskega in da jih je ta poklical, ker se Poljaki niso mogli braniti poganskih sosedov. Torej je bilo ondoto slovansko ljudstvo uničeno s sodelovanjem Poljakov. Tako torej je potrjena trditev, da nikjer po celem vzhodu v nobenem kraju ni bila slovanska zemlja germanizovana s silo orožja,

ampak večji del je bil ponemčen ne samo s sodelovanjem, ampak tudi pod vodstvom domačih slovanskih knezov. Ravnotako je bilo pri Mažarih.

NOVEJŠE VESTI.

Rusija je danes Bolgariji napovedala vojno.

Dunaj, 6. okt. Danes se je vršil na Dunaju dopoldne in popoldne skupni ministrski svet pod vodstvom zunanjega ministra Buriana. Prišel je na Dunaj tudi grof Tisza, ki je bil sprejet pri cesarju v avdijenci in je potem imel posvet z Burianom.

Dunaj, 6. okt. Na visoki planoti Folgariji je bil o polnoči popolnoma odbit močan italijanski napad, ki se je približal mestoma našim otvaram. — Lahji so v zadnjih štirih tednih odstavili 33 generalov. — Pod orožje so v Italiji pozvani novi pozivi bersaljerov, alpincev, rezervistov pehote ter obrežne in trdnjavske artiljerije.

Berlin, 6. okt. Ljut francoski ogenj artiljerije je pripravil napad za naskok v Champagni. Ta naskok se Francozom ni posrečil, marveč so bili z velikimi izgubami vrženi nazaj. — Meseca septembra so Nemci izgubili sedem letal, Angleži osem in Francozi 22 letal.

Dunaj, 8. okt. Na meji in v Voliniji je bilo odbitih več ruskih napadov. Severno od Dubna in na Putilovki so bili Rusi zavrnjeni z velikimi izgubami. Naši so vjeli 800 Rusov. Na zahodnem bregu Strija uspešno napredujejo na nekaterih mestih protinapadi Avstrijcev in Nemcev. Pred Dvinskim so Nemci vdrlji 5 km daleč v sovražne postojanke. — Francozi nadaljujejo ljute napade v Champagni, ki se skoro povsod zavračajo s težkimi izgubami za sovražnika. — Avstrijci in Nemci so šli na mnogih točkah čez Drino, Savo in Donavo in so vrgli nazaj srbske prve čete.

Dva nova vlaka na gorenjski železnici se uvedeta zopet dne 10. oktobra, namreč osebna vlaka št. 1715 in 1716.

Meblovana soba

s posebnim vhomom se odda takoj v **Kranju št. 118.** Natančneje istotam.

**: 50 dvokoles :
za moške in ženske, nove
in že malo rabljene
12 šivalnih strojev
Singer in Ringšif se prav
poceni proda samo do 10. t.
m. v Kranju pri Stari pošti.
F. Batjel.**

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo **amerikanski umetni zobje** posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi **plombirajo zobje** vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Stritarjeva ulica št. 7.

Kupujte razno manufakturno in galanterijsko blago vedno le pri

„Prvi gorenjski razpošiljalni“ Ivan Savnik, Kranj

ki prodaja dobro in trpežno blago po najnižjih cenah.

Narodnoobrambni Vestnik.

Velika efektna loterija „Slovenske Straže“ v Ljubljani

v podporo revnim otrokom ter vdovam in sirotam padlih vojakov in invalidom.

Ta loterija obsega 1715 dobitkov v skupni vrednosti 20.000 K. Srečka 1 K. Žrebanje nepreklicno dne 26. oktobra t. l. ob 6. uri zvečer.

IGRALNI NAČRT

druge efektne loterije „Slov. Straže“
dovoljene za leto 1915.

Žrebanje se vrši javno 26. oktobra 1915 ob 6. uri zvečer v „Ljudskem domu“ v Ljubljani, Streliška ulica št. 12.

Loterija obsega 1715 dobitkov, in sicer 65 večjih in 1650 postranskih dobitkov. — Dobitki se ne odplačujejo v denarju.

Seznam dobitkov:

Vsak teh dobitkov ima 5 pred-dobitkov in 5 zadobitkov v vrednosti po 20 K	{	1 dobitok v vrednosti	5000 K
		1 dobitok v vrednosti	1000 K
		1 dobitok v vrednosti	500 K
		1 dobitok v vrednosti	300 K
		1 dobitok v vrednosti	200 K
to je		50 dobitkov v vrednosti po 20 K . .	1000 K
Vsak teh dobitkov ima 5 pred-dobitkov in 5 zadobitkov v vrednosti po 10 K	{	10 dobitkov v vrednosti po 100 K . .	1000 K
		to je	100 dobitkov v vrednosti po 10 K . .
Vsak teh dobitkov ima 15 pred-dobitkov in 15 zadobitkov v vrednosti po 5 K	{	50 dobitkov v vrednosti po 50 K . .	2500 K
		to je	1500 dobitkov v vrednosti po 5 K . .
		1715 dobitkov v vrednosti	20000 K

Žrebanje se vrši v navzočnosti c. kr. notarja na sledeči način:
Postavita se dve srečonosni kolesi, od katerih prvo (I) vsebuje številke 1 do 99 in listič z dvema ničlami (00), drugo (II) pa številke od 1 do 999 in listič s tremi ničlami (000).

Istočasno se dvigneta iz kolesa I in iz kolesa II po ena številka. Ti dve dvignjeni številki tvorita izžrebano številko srečke, in sicer tvorijo številke, dvignjene iz kolesa I, tisočice, številke, dvignjene iz kolesa II, pa stotice, desetice in enice.

N. pr.: Ako se dvigne iz kolesa I številka 30, iz kolesa II pa številka 165, dobimo izžrebano številko srečke 30165.

Če se iz kolesa I dvigne listič z dvema ničlami (00), iz kolesa II pa številka 625, dobimo številko srečke 625. V slučaju, da sta tako iz kolesa I kakor iz kolesa II dvignjena lističa z (dvema ali tremi) ničlami, dobimo najvišjo številko srečke 100.000. Ako se pripeti slučaj, da se ponovi že izžrebana številka srečke vsled dviga iste številke tako iz kolesa I kakor iz kolesa II — takozvani „dvojni dvig“ — tedaj se smatra številka iz kolesa I kot izžrebana, iz kolesa II se pa dvigne nova številka.

Po vsakem posameznem dvigu se izžrebanje številke, ko jih je zabeležil c. kr. notar, vržejo nazaj v isto kolo, iz katerega so bile dvignjene; šele potem se dvigne prihodnja številka. Na ta način se izžreba 65 večjih dobitkov, in sicer tako, da na prvo izžrebano številko odpade dobitok št. 1 itd. do 65. izžrebane številke, na katero odpade dobitok št. 65 seznama dobitkov.

Ako stoji dve ali več izžrebanih številke blizu skupaj, odpade na eno srečko lahko po več pred- in zadobitkov.

Tri dni po žrebanju izide zapisnik izžrebanih srečk in nanje odpadlih dobitkov ter se dopošlje vsem prodajalcem srečk, pri katerih ga lahko kupci srečk pregledajo. — Zapisnik se bo razpošiljal tudi po pošti vsem, ki bodo vposlali naprej 10 vin. v znakmah.

Zadeti dobitki se izročajo v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani od 10. novembra 1915 do 10. februarja 1916 proti izročitvi pred žrebanjem plačanih izžrebanih srečk.

Kdor ne bi mogel dobitka niti sam, niti po kom drugem dvigniti, naj na svojo nevarnost in svoje stroške dopošlje srečko, ki je zadela, pisarni „Slovenske Straže“, nakar se mu pošlje odpadli dobitok po pošti ali železnici na njegovo nevarnost in njegove stroške. Loterija ne prevzame v tem slučaju nikake nadaljnje odgovornosti.

Vsi dobitki, ki bi se iz kakršnegakoli razloga ne dvignili do 19. februarja 1916, zapadejo v korist loterije.

Prodajati srečke po višji ceni, kakor je določena, je prepovedano po § 438. kazenskega zakona zoper dohodarsvene prestopke. Prepovedano je tudi narejati ter prodajati nakaznice na dobitke in delne srečke.

Dobitki so sledeči:

1 glavni dobitok v vrednosti 5000 K:

kompletna fina oprava za tri sobe in kuhinjo, obstoječa iz spalne oprave, jedilnice, salonske garniture, glasovirja in kuhinjske oprave ali

4–6½ HP. bencin-motor, mlatilnica z dvakratnim čiščenjem, slamoreznica ali

biseri kinč, obsegajoč: 1 prstan z biserom, 1 par uhanov z biseri, 1 zapestnica z biseri, 1 zlata ura z biseri, 1 lorgnon zlata verižica z biseri, 1 zlat collier z biseri.

1 glavni dobitok v vrednosti 1000 K:

1 glasovir ali 1 vagon sortiranih umetnih gnojil ali 1 garnitura za košnjo (stroj za košnjo, stroj za obračanje, brana).

1 glavni dobitok v vrednosti 500 K:

oprava za sparno sobo za dve osebi ali 1 gepelj z mlatilnico ali 1 stroj za košnjo ali najfinejša zlata ura z dvojnimi okrovom ter zlato verižico.

1 glavni dobitok v vrednosti 300 K:

1 zlata ura z dvojnimi okrovom ter zlato verižico ali 1 slika z okvirom ali mali kosilni stroj.

1 glavni dobitok v vrednosti 200 K:

1 šivalni stroj ali 1 kolo s prostim tekom ali 1 originalna slika z okvirom ali domači kinematograf ali gramofon ali brzoparilnik s stiskačem ali kak umetniški predmet.

10 dobitkov v vrednosti po 100 K:

2 fini stenski uri, 1 ženska zlata ura z verižico, 3 zlate ure, 1 jeklen plug, 1 slamoreznica, 1 šivalni stroj, 1 preša za sadje in grozdje ali slike v enaki vrednosti, stroj za robkanje, osipalnik, kultivator i. t. d.

50 dobitkov v vrednosti po 50 K:

5 zlatih verižic, 5 zlatih ženskih ur, 5 salonskih stenskih ur, 5 Omega srebrnih ur z verižico, 2 decimalni tehtniki, 1 stroj za rezanje repe, 1 slamoreznica, 2 fini nastropni svetilke, 2 fini umivalni opravi, 2 čistilnici, 3 garniture srebrnih žlic, vilic in nožev, 10 slik z okvirom, 3 kukala, 2 garnituri za čaj, 2 kavni garnituri i. t. d.

50 dobitkov v vrednosti po 20 K:

posode za čaj, kavo in mleko, srebrne verižice in ure, garnitura srebrnih žlic za kavo, srebrne doze za cigarete, nastavki za pecivo, stroji za rezanje mesa, košare za kruh, aparati za brijenje, stroji za rezance, balanc-tehtnice za 5 kg, namizni nasiavki, stenske ure z nihalom, pralne garniture, pisalne priprave, toaletna ogledala, garniture za kadilce, likalniki, slike, okraski, parilniki i. t. d.

100 dobitkov v vrednosti po 10 K:

budilke, nikeljaste ure z verižico, karafine, nastavki za jajca, svečniki, posode za dišave, ptičje kletke, mizarska orodja, likalniki, pisalne priprave, stroji za rezanje mesa, ribežnji za zelje, garniture nožev, vilic in žlic, doze za surovo maslo, košarice za kruh, košarice za sadje, garniture za čaj, kavo in mleko, posode za premog, stenske ure, zlati prstani, kadilne mizice, dežniki, palice s srebrnimi ročaji, gnojnični razpršilniki i. t. d.

1500 dobitkov po 5 K:

budilke, srebrne verižice, nikeljaste ure, srebrne zapestnice, košarice za kruh, karafine, ročne svetilke, samovari, škafi, omare za pisma, posode za kruh, posode za sol, ptičje kletke, laserezni stroji, konjske škarje, stroji za rezanje mesa, mlinčki za kavo, kuhinjske tehtnice, razna vrtna orodja, travniška orodja, mizarska orodja za domačo rabo, likalniki, svetilke, pisalne priprave, okviri za fotografije, pisarniški papir, kancelijski papir (po 500 pol), srebrni svinčniki, srebrne oksidirane cevke za smodke, garnitura kavnik žličk (china), doze za sladkor, brilve, denarnice, žepni noži, kadilne garniture, dežniki, palice, vrči za vino, vrči za kavo in čaj, double zavratne verižice i. t. d.

Narodnoobrambni Vestnik.

Velika efektna loterija „Slovenske Straže“ v Ljubljani

v podporo revnim otrokom ter vdovam in sirotam padlih vojakov in invalidom.

Ta loterija obsega 1715 dobitkov v skupni vrednosti 20.000 K. Srečka 1 K. Žrebanje nepreklicno dne 26. oktobra t. l. ob 6. uri zvečer.

IGRALNI NAČRT

druge efektne loterije „Slov. Straže“
dovoljene za leto 1915.

Žrebanje se vrši javno 26. oktobra 1915 ob 6. uri zvečer v „Ljudskem domu“ v Ljubljani, Streliška ulica št. 12.

Loterija obsega 1715 dobitkov, in sicer 65 večjih in 1650 postranskih dobitkov. — Dobitki se ne odplačujejo v denarju.

Seznam dobitkov:

Vsak teh dobitkov ima 5 pred-dobitkov in 5 zadobitkov v vrednosti po 20 K	{	1 dobitek v vrednosti	5000 K
		1 dobitek v vrednosti	1000 K
		1 dobitek v vrednosti	500 K
		1 dobitek v vrednosti	300 K
		1 dobitek v vrednosti	200 K
to je		50 dobitkov v vrednosti po 20 K . .	1000 K
Vsak teh dobitkov ima 5 pred-dobitkov in 5 zadobitkov v vrednosti po 10 K	{	10 dobitkov v vrednosti po 100 K . .	1000 K
		to je	100 dobitkov v vrednosti po 10 K . .
Vsak teh dobitkov ima 15 pred-dobitkov in 15 zadobitkov v vrednosti po 5 K	{	50 dobitkov v vrednosti po 50 K . .	2500 K
		to je	1500 dobitkov v vrednosti po 5 K . .
		1715 dobitkov v vrednosti	20000 K

Žrebanje se vrši v navzočnosti c. kr. notarja na sledeči način:

Postavita se dve srečnosni kolesi, od katerih prvo (I) vsebuje številke 1 do 99 in listič z dvema ničlami (00), drugo (II) pa številke od 1 do 999 in listič s tremi ničlami (000).

Istčasno se dvigneta iz kolesa I in iz kolesa II po ena številka. Ti dve dvignjeni številki tvorita izžrebano številko srečke, in sicer tvorijo številke, dvignjene iz kolesa I, tisočice, številke, dvignjene iz kolesa II, pa stotice, desetice in enice.

N. pr.: Ako se dvigne iz kolesa I številka 30, iz kolesa II pa številka 165, dobimo izžrebano številko srečke 30165.

Ce se iz kolesa I dvigne listič z dvema ničlami (00), iz kolesa II pa številka 625, dobimo številko srečke 625. V slučaju, da sta tako iz kolesa I kakor iz kolesa II dvignjena lističa z (dvema ali tremi) ničlami, dobimo najvišjo številko srečke 100.000. Ako se pripeti slučaj, da se ponovi že izžrebana številka srečke vsled dviga iste številke tako iz kolesa I kakor iz kolesa II — takozvani „dvojni dvig“ — tedaj se smatra številka iz kolesa I kot izžrebana, iz kolesa II se pa dvigne nova številka.

Po vsakem posameznem dvigu se izžrebanje številke, ko jih je zabeležil c. kr. notar, vržejo nazaj v isto kolo, iz katerega so bile dvignjene; šele potem se dvigne prihodnja številka. Na ta način se izžreba 65 večjih dobitkov, in sicer tako, da na prvo izžrebano številko odpade dobitok št. 1 itd. do 65. izžrebane številke, na katero odpade dobitok št. 65 seznama dobitkov.

Ako stoji dve ali več izžrebanih številke blizu skupaj, odpade na eno srečko lahko po več pred- in zadobitkov.

Tri dni po žrebanju izide zapisnik izžrebanih srečk in nanje odpadlih dobitkov ter se dopolnje vsem prodajalcem srečk, pri katerih ga lahko kupci srečk pregledajo. — Zapisnik se bo razpošiljal tudi po pošti vsem, ki bodo vposlali naprej 10 vin. v znakah.

Zadei dobitki se izročajo v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani od 10. novembra 1915 do 10. februarja 1916 proti izročitvi pred žrebanjem plačanih izžrebanih srečk.

Kdor ne bi mogel dobitka niti sam, niti po kom drugem dvigniti, naj na svojo nevarnost in svoje stroške dopolnje srečko, ki je zadela, pisarni „Slovenske Straže“, nakar se mu pošlje odpadli dobitok po pošti ali železnici na njegovo nevarnost in njegove stroške. Loterija ne prevzame v tem slučaju nikake nadaljnje odgovornosti.

Vsi dobitki, ki bi se iz kakršnegakoli razloga ne dvignili do 19. februarja 1916, zapadejo v korist loterije.

Prodajati srečke po višji ceni, kakor je določena, je prepovedano po § 438. kazenskega zakona zoper dohodarstvene prestopke. Prepovedano je tudi narejati ter prodajati nakaznice na dobitke in delne srečke.

Za narod.

Slovinci in Slovenke! Žrebanje velike loterije „Slovenske Straže“ se vrši nepreklicno v torek dne 26. oktobra. Danes Vam pošiljamo igralni načrt. Kdor čita, zakaj se ta loterija vrši in kdor ve, koliko so žrtvovali naši vojaki na bojnih poljih, da nam ohranijo domovino, moral bi imeti kamenito srce, da ne bi kupil srečke. Sveta dolžnost nas vseh, ki smo ostali doma, ie. da takoi pokupimo vse srečke. Naj ne

bo Slovenca in Slovenke, ki ne bi imela srečke. Prav vsi Slovenci in Slovenke pomagajte pri prodaji in agitaciji za srečke! Nagovorite svoje znance, da Vam dajo kronice za srečke in potem na skupni naslov naročite več srečk skupno. To delo boste dnizana vse prva dolžnost! Če to delo izvršimo, bomo lahko ponosni na vspeh velike slovenske dobrodelne loterije. Vsak naj se žrtvuje v ta namen. Z dejanji dokazimo, da razumemo, da živimo v velikem času!

Kaj hoče »Slovenska Straža« s svojo

Dobitki so sledeči:

1 glavni dobitok v vrednosti 5000 K:

kompletna fina oprava za tri sobe in kuhinjo, obstoječa iz spalne oprave, jedilnice, salonske garniture, glasovirja in kuhinjske oprave

ali

4—6½ HP. bencin-motor, mlatilnica z dvakratnim čiščenjem, slamoreznica

ali

biserai kinč, obsegajoč: 1 prstan z biserom, 1 par uhanov z biseri, 1 zapestnica z biseri, 1 zlata ura z biseri, 1 lorgnon zlata verižica z biseri, 1 zlat collier z biseri.

1 glavni dobitok v vrednosti 1000 K:

1 glasovir ali 1 vagon sortiranih umetnih gnojil ali 1 garnitura za košnjo (stroj za košnjo, stroj za obračanje, brana).

1 glavni dobitok v vrednosti 500 K:

oprava za sparno sobo za dve osebi ali 1 gepelj z mlatilnico ali 1 stroj za košnjo ali najfinejša zlata ura z dvojnimi okrovom ter zlato verižico.

1 glavni dobitok v vrednosti 300 K:

1 zlata ura z dvojnimi okrovom ter zlato verižico ali 1 slika z okvirom ali mali kosilni stroj.

1 glavni dobitok v vrednosti 200 K:

1 šivalni stroj ali 1 kolo s prostim tekom ali 1 originalna slika z okvirom ali čomači kinematograf ali gramofon ali brzopariinik s stiskačem ali kak umetniški predmet.

10 dobitkov v vrednosti po 100 K:

2 fini stenski uri, 1 ženska zlata ura z verižico, 3 zlate ure, 1 jeklen plug, 1 slamoreznica, 1 šivalni stroj, 1 preša za sadje in grozdje ali slike v enaki vrednosti, stroj za robkanje, osipalnik, kultivator i. t. d.

50 dobitkov v vrednosti po 50 K:

5 zlatih verižic, 5 zlatih ženskih ur, 5 salonskih stenskih ur, 5 Omega srebrnih ur z verižico, 2 decimalni tehtnici, 1 stroj za rezanje repe, 1 slamoreznica, 2 fini nastropni svetilke, 2 fini umivalni opravi, 2 čistilnici, 3 garniture srebrnih žlic, vilic in nožev, 10 slik z okvirom, 3 kukala, 2 garnituri za čaj, 2 kavni garnituri i. t. d.

50 dobitkov v vrednosti po 20 K:

posode za čaj, kavo in mleko, srebrne verižice in ure, garnitura srebrnih žlic za kavo, srebrne doze za cigarete, nastavki za pecivo, stroji za rezanje mesa, košare za kruh, aparati za brijenje, stroji za rezance, balanc-tehtnice za 5 kg, namizni nastavki, stenske ure z nihalom, pralne garniture, pisalne priprave, toaletna ogledala, garniture za kadilce, likalniki, slike, ohraski, parilniki i. t. d.

100 dobitkov v vrednosti po 10 K:

budilke, nikelnaste ure z verižico, karafine, nastavki za jajca, svečniki, posode za dišave, pičje kletke, mizarska orodja, likalniki, pisalne priprave, stroji za rezanje mesa, ribežnji za zelje, garniture nožev, vilic in žlic, doze za surovo maslo, košarice za kruh, košarice za sadje, garniture za čaj, kavo in mleko, posode za premog, stenske ure, zlati prstani, kadilne mizice, dežniki, palice s srebrnimi ročaji, gnojnični razpršilniki i. t. d.

1500 dobitkov v vrednosti po 5 K:

budilke, srebrne verižice, nikelnaste ure, srebrne zapestnice, košarice za kruh, karafine, ročne svetilke, samovari, skafi, omarice za pisma, posode za kruh, posode za sol, pičje kletke, laserezni stroji, konjske škarje, stroji za rezanje mesa, mlinčki za kavo, kuhinjske tehtnice, razna vrtna orodja, travniška orodja, mizarska orodja za domačo rabo, likalniki, svetilke, pisalne priprave, okviri za fotografije, pisarnski papir, kancelijski papir (po 500 pol), srebrni svinčniki, srebrne oksidirane cevke za smodke, garnitura kavnih žlic (china), doze za sladkor, brivne, denarnice, žepni noži, kadilne garniture, dežniki, palice, vrči za vino, vrči za kavo in čaj, double zavratne verižice i. t. d.

veliko loterijo? V teh časih draginje — pa kronice v loterijo? Pravijo: »Obrni vsak vinar devetkrat, preden ga izdaš,« sedaj pa naj kar sipljemo srebrne kronice in pa one papirnat po dve? Prav imaš ti in prav imajo oni. Le obračaj svoje kronice in obrnil jih boš v namen, katerega hoče doseči »Slovenska Straža« s svojo loterijo. Naše narodno-obrambno društvo je med vojsko skoro jenjalo delovati, a sedaj kliče na pomoč pri najbolj potrebnem narodno-obrambnem delu. Kajti njena loterija je prirejena v korist tistim našim ljudem, ki

jih je ta vojska najbolj udarila: invalidom, vdovam in sirotam naših padlih junakov. Na bojnem polju so dali za nas zdravje in življenje, vrnilo mi tem junakom in njihovi vdovam in sirotam kar le mogoče največ. Prvo loterijo »Slovenske Straže« je naše ljudstvo sprejejo z zadovoljstvom, ker so glavne dobitke dobile večinoma revne in potrebne osebe. Za »Slovensko Stražo« je bilo to glavni dobitok, da je njen loterijski dobitok v vrednosti 5000 K dobila obubožana družina na Notranjskem. Tudi za to drugo loterijo, ki ima tako blag

namen, se je zadnje čase razvilo živahnije zanimanje. Posebno obmejni kaji se oglašajo. Do zbiranja, ki se vrši 26. oktobra, imamo samo še nekaj dni. Vsak posameznik in vsaka naša organizacija naj poskrbi s podvojenjo vnemo in pridnostjo, da bodo tekom tega meseca vse srečke razprodane. Strojeno bo tako veliko domoljubno delo, korist za potrebne bo velika in lep spomin na ta veliki čas trpljenja našega malega naroda. Bog daj vsem srečo pri tej loteriji!

Posnemajte ga! Vrl prijatelj »Slovenske Straže« nam je po poštni nakaznici poslal 20 K. Piše: Pošljite mi takoj 20 srečk »Slovenske Straže«, da jih razdelim med znanke, med katerimi sem nabral denar za srečke. — Posnemajte! Vsak, ki čita te vrstice, naj med svojimi znanci takoj nabere denar za srečke in naj zanje skupno naroči srečke!

Ne odlašajte z naročili na srečke! Ker so slabe poštne zveze, je treba srečke »Slovenske Straže« takoj naročiti, da more pisarna pravočasno odposlati srečke. Naročila naj se pošiljajo na naslov: Pisarna »Slovenske Straže« v Ljubljani, Ljudski dom.

Slovenska županstva in slovenski denarni zavodi, ki doslej še niso naročili srečk »Slovenske Straže«, naj to takoj store! Ali bi bilo res mogoče, da bi kaka naša korporacija se ne zavedala pomena in namena tega narodnega podjetja? Iz ljudstva ste — žrtvuje za ljudstvo!

Zahtevajte srečke »Slovenske Straže« v vseh prodajalnicah in trafikah.

V Trstu se prodajajo srečke »Slovenske Straže« v prodajalni Katoliškega tiskovnega društva v ulici G. Rossini (za cerkvijo Novega sv. Antona).

V Celju se dobe srečke v trgovini Gorčar & Leskovšek.

V Mariboru prodaja srečke trgovina tiskarne sv. Cirila.

Vse čitatelje opozarjamo na inserate »Narodno obrambnega Vestnika«. Tu dobe res dobre, priporočila vredne tvrdke. Prosimo cenjene čitatelje, naj se pri svojih naročilih sklicujejo na inserat v »Narodno obrambnem Vestniku«!

Kaj dela »Slovenska Straža« med vojsko? V sedanjih težkih časih se vse dobrodelno delovanje v prvi vrsti osredotočuje na olajšanje gorja, katero povzroča vojska. Zato se je moralo tudi delovanje »Slovenske Straže« precej omejiti, v prvi vrsti pač vsled pomanjkanja dohodkov, ki so skoro popolnoma izostali. Vendar pa tudi med vojsko »Slovenska Straža« ni spala. Še vedno vzdržuje slovensko tri-razredno ljudsko šolo v št. Rupertu pri Velikovcu, dalje otroška vrtca v Sv. Križu pri Trstu in v Velenju na Štajerskem. Do izbruha vojske z Italijo je vzdrževala tudi otroške vrtce v Devinu, Podgori in Ločniku pri Gorici ter v Gorici sami. Seveda mora tudi nadalje še vzdrževati otroške vrtarice, da jih lahko takoj, ko bodo razmere dopuščale, pošlje zopet v njih delokrog. Dalje je »Slovenska Straža« izvršila celo vrsto v narodnem oziru zelo važnih ukrepov, o katerih bo mogoče poročati šele po vojski. Tudi naših junaških fantov in moč, ki se bore za cesarja in domovino, ni »Slovenska Straža« pozabila. V neštete bolnišnice po celi Avstriji in Ogrski je razposlala vso svojo zalogo knjig, okoli 40.000 po številu. To razpošiljanje je dalo ogromno dela. Veliko je nje- no delo za razdelitev novih slovenskih molitvenikov med obmejne Slovence itd. Pri upravnih listov slovenskih listov je izposlovala »Slovenska Straža«, da razpošiljajo slovenskim vojakom na bojišče in v razne bolnišnice vsak dan na tisoče časopisov, da imajo tako tudi v tujini vedno na razpolago slovensko čtivo in so vedno v zvezi s svojo ožjo domovino. Takoj po vojski pa bo »Slovenska Straža« seveda zopet pričela delovati v polnem obsegu. Veliko narodnega dela nas bo čakalo takrat in za to delo se moramo z vsemi močmi pripravljati že sedaj. Zato se obračamo do vseh zavednih Slovencev in Slovenk z nujno prošnjo, naj tudi v sedanjih hudih časih ne pozabijo »Slovenske Straže«, marveč ji pomagajo pri njenem težavnem delu.

Vrtec »Slovenske Straže« v Sv. Križu pri Trstu se je otvoril ob gromenju topov 15. septembra.

Italijansko ljudsko šolo dobimo menda v Ljubljani. Sedaj je najprimernejši čas, da država otvori slovenske in hrvaške ljudske šole v Trstu.

Avstrijski misli veljavo. K temu članku, ki smo ga nedavno priobčili v našem listu, nam pišejo iz Istre: Tudi Istra je bila tekom 33 letne zveze z Italijo deležna zunanega in notranjega poitalijančevanja. Celotni napisi na vseh železniških postajah

stvari že toliko uslug storile v zadnjih letih, se obračamo, da »pplivajo v svojem krogu na izrazito slovensko mišljenje, posebno pri nežni mladini. V tem času je to najvažnejša narodna dolžnost. Žene in dekleta, izpolnujte jo!

»Südmarkino« glavno vodstvo v posebnem oklicu pozivlja vse društvene poslušalce, da so budne in skrbne za društveno življenje in delovanje, da ne bi nasprotnik porabil sedanji vojni čas in udril v zapuščene nemške trdnjave. Obenem naznanja vodstvo, da je že več podružnic poslalo poročila o svojem delovanju, iz katerih izhaja, da so se te podružnice v vsakem letu živahneje gibale in imele več dohodkov nego preje.

Zapovedi za Slovence: Veruj v svoj narod in njegovo bodočnost. — Spoštuj in ljubi ime svojega naroda kakor samega sebe. — Ne govori samo slovensko, marveč moraš predvsem slovensko čutiti, misliti in delati. — Spoštuj velike može svojega naroda, njegove mislece in junake in njihovo življenje si vzemi za zgled. —

— Nikoli ne pozabi, da se bo narod ohranil le, ako bo čednosten in krepak na duši in telesu. — Bodi pripravljen k žrtvi, ki jo terja od tebe narod v boju za svojo čast in obstanek. — Veruj, da je narodna mlačnost začetek narodnega propada. —

Cikorija obmejnih Slovencev je gotovo najboljša in že zato zasluži, da se čim najbolj razširi. Ker pa je tudi na prodaj tak rodoluben namen, je naravnost dolžnost vseh naših gospodinj, da kupujejo izključno le cikorijo obmejnih Slovencev. Zahtevajte to cikorijo pri vseh trgovcih. Trgovci naj jo naročajo naravnost v Kolinski tovarni v Ljubljani.

Splošna draginja, ki je nastala vsled vojske, je znatno povišala tudi cene papirja. »Slovenska Straža« pa kljub temu prodaja svoj papir po starih cenah, dokler ga je še kaj v zalogi. Zato priporočamo vsem uradom in trgovcem, naj hite z naročili. Na razpolago je še različne vrste konceptni, pisarniški, pisemski papir, dalje papir za pisalni stroj ter pivnik. Ne zamudite ugodne prilike. Pišite takoj po vzorce papirja na pisarno »Slovenske Straže« v Ljubljani.

Opazja se, da vžigalic v korist obmejnim Slovincem ne gre več toliko kot prej. Dolžnost vsakega prijatelja »Slovenske Straže« je, da rabi izključno le te vžigalice. Zahtevajte jih po vseh trafikah in prodajalnah. Na debelo se naročajo pri tvrdki C. Menardi v Ljubljani.

Naše gospodinjne tožijo, da jim kruh iz sedanjice moke noče tako vzhajati, kot bi želele. Veliko je temu vzrok, kakšne so drože. Če hočeš jesti tudi v sedanjih časih dober kruh, se obrni na tovarno drož Jos. Košmerlj v Ljubljani. Tu boš dobil izvrstno blago in videl boš, da bo kruh dober. Poleg tega pa imajo te drože tudi to prednost, da se prodajajo v korist »Slovenske Straže«.

Naša zemlja.

Na naši zemlji stoje danes krdela raznih avstrijskih in ogrskih narodov. Občudujejo našo zemljo, opazujejo naše domove, slike naših gora pošiljajo po širni državi svojim znancom. V njih dušah pa nastajajo naše kretnje, naše šege, naše obnašanje, imenovana inteligentnost, to je posebnost celega naroda. Kaka je sodba? Tu in tam sem že slišal laskave pohvale in občudovanje o umnosti v kmetijstvu, o skromnosti in izobraženosti, ki vlada med našim narodom. Splošna sodba bo pač ugodna za naše ljudstvo. Svoj napredek tudi sedaj, ko zjednačuje druge narode, naše ljudstvo samo spozna in je zato zavestno. Prav je! Naš narod je šel vkljub silnim zaprekam naprej v vsakem oziru, in sicer bolj naprej, ko drugi, ki so imeli vse temeljne pogoje in pripomočke. O tem smo mi danes popolnoma prepričani. — Naše ljudstvo sprejema z isto naklonjenostjo vse, bodisi Ogrce, Čeha, Nemce, Slovence, Hrvatke, Poljake, Rusine. Nobene razlike, vsi gredo v skupni boj — za skupno rast. — zato vsem enako čast. Slovensko ljudstvo je že po naravi pravočutno. — zato tako ravna.

vsakemu svoje da, a tudi svoje zahteva. Hrabre zmage, oziroma zmagovalce brez razlike narodnosti pozdravlja cesarska zastava in trobojnica ob slovesnosti; zastava naša je del našega narodnega telesa, tedaj nam sveta. In kaj bodo videli še narodi? Razun silno lepih in rodovitnih dolin in nebotičnih gora — tudi občutno pomanjkanje urejevanih voda, pomanjkanje prometnih zvez, cest, železnic, pomanjkanje vodovodov, pomanjkanje luči. Ljudstvo je razumno in ve ceniti vse te pripomočke do blagostanja, a zmore jih ne. To bodo videli in ponesli bodo ob svoji vnitvi misel: država mora podpreti in omogočiti tudi na jugu svojemu zvestemu ljudstvu pot do plodonosnega napredka. Še nekaj vidimo mi, vidi naše ljudstvo. Ni v Avstriji en narod, niso samo Ogrci in Nemci, ampak številno prevladujejo drugi narodi slovanski. Ne moremo verjeti raznim statistikam o narodnosti, ki so bile do sedaj — armada nam daje drugo mero. — Da bi se tudi po vojni našli vsi narodi monarhije v skupnem delu, vsak vsakemu pustil svoje, dal mu tudi nazaj, kar mu je vzel — pa bi se razumeli. Pravičnost je podlaga! Le na tej podlagi lahko delamo skupaj — v blagi tekmi, vsak za svoj narod, v monarhiji. To je mogoče!

Mesto barak v Gmündu — novo bivališče naših beguncev.

Poroča dr. Jos. Ličan, profesor bogoslovja iz Gorice.

Napovedana koncentracija slovenskih beguncev iz Nižje-Avstrijskega in Ogrskega v Gmündu je že v polnem teku. Da uredim po naročilu svojega nadškofa dušno pastirstvo beguncev v novih okoliščinah, podal sem se z Dunaja v Gmünd, ki leži skoro ob češki meji na Nižje-Avstrijskem. Po Franc Jožefovi železnici sem se odpeljal v 160 km oddaljeno mesto, ki šteje nad 10.000 lastnih prebivalcev nemške narodnosti. Medpotoma sem imel priliko občudovati kolosalen most čez Donavo pri Tullnu in pri Sigmundsherberge velikansko taborišče barak, kjer je za visoko in močno žično ograjo zastraženih nad 70.000 ruskih ujetnikov. Ko izstopim v Gmündu, naletel sem kmalu na slovenske begunce — Doberdobce, ki so obžalovali, da se jih je premestilo v barake in se jih ni pustilo na prejšnjih bivališčih pri kmetih, kjer se jim je razmeroma dobro godilo. — Splošno sem opazil, da so bili begunci na Nižje-Avstrijskem bolj zadovoljni z domačim prebivalstvom dežele kakor oni na severnem Moravskem.

Legja begunskega taborišča.

Četrte ure od kolodvora se nahaja razsežno taborišče barak, namenjeno prvotno ukrajinskim beguncem, in sedaj, ko se ti vračajo v Galicijo, našim Slovincem. Na veliki 54.000 m² obsegajoči planjavi je v najlepšem redu postavljenih 144 lesenih barak. Prostor je na južni strani obrobjen z bogatim smrekovim gozdom in na zahodni z velikimi ribnjaki. Barake so dozdali meseca februarja, nove oddelke še vedno izdelujejo. Sedaj biva lahko v izgotovljenih barakah nad 61.000 oseb. Tudi to taborišče je ograjeno z žico in z vojaštvom zastraženo. Nihče ne sme brez posebnega pismenega dovoljenja zapustiti barak. S tem ukrepom se hoče zabraniti, da se morebitne bolezni iz barak ne raznesejo v mesto in v druge kraje. — Taborišče ima lastno orožništvo in vojaško kompanijo za stražo.

Razporedba taborišča.

Sredi taborišča vodi široka asfaltirana cesta, ki deli na eni strani barake za stanovanje, na drugi strani sanitetne naprave. Poleg te ceste vodi mal tir, ki je združen z železniškim kolodvorom za prevažanje živil itd. iz postaje. Izmed 144 barak je določenih za prenočišče 126, 18 barak za nadzorovanje novo došlih beguncev, da se ne bi zanesla v barake kaka nalezljiva bolezen. Vse novo došle osebe in njih blago razkužijo in vsi se morajo skopati v prostornem kopališču barak.

Ogledal sem si barake od znotraj in videl, da imajo vse električno razsvetljavo, v vsaki je tudi po ena ali več velikih železnih peči in pa majhen štedilnik za privatno rabo beguncev. Hrana se pa kuha za vse begunce v posebni kuhinjski baraki, in sicer po osem spalnih barak ima eno kuhinjsko barako. V spalnih barakah je prostora za 290 do 250 oseb. Ležišča so iz desk pribita ob stenah na levo in desno, poleg tega je še ena velika podolga stelaža po sredi barake. Na tej stelaži so ležišča v dveh vrstah: pri tleh in pa zgorej v višini 2 metrov. Spalne barake slone na stebrih, leseni pod je dvignjen od tal sko-

ima svojo električno svetilko in majhno železno peč. Dve baraki imajo le posamezne sobe brez kuhinje in so namenjene učiteljem, uradnikom barak in duhovnikom. — Do 15. septembra je bilo v barakah že 53.000 beguncev.

Cerkev v barakah.

Sredi taborišča se dviga na prostornem trgu lesena cerkev, ki se od drugih barak razlikuje po svoji višini in zvoniku.

Notranja oprema cerkve je sestavljena za grško-katoliško bogoslužje v slovenskem jeziku, ki je v navadi pri Ukrajincih. Glavni oltar — posvečen presv. Srcu Jezusovemu — z Najsvetejšim je skrit za leseno, spredaj okrašeno steno (»Ikonostas«), ki ima trojna vrata. Glavna vrata sme odpreti le svečenik in sicer strogo po liturgičnih predpisih med službo božjo. Stranska oltarja sta posvečena prebl. Devici Mariji in sv. Jozafatu. V cerkvi je prostora za 2500 ljudi. Občudovali smo veliko ponižnost in pobožnost tukajšnjih ukrajinskih beguncev. Zunaj cerkve lepo pozdravljajo duhovnika in druge s krasnim klicem: »Slava Isusu!« z odgovorom: »Slava na veke!« Še preden cerkev zjutraj odpro, se vidi cele gruč ukrajinskih vernikov klečati s povzdignjenimi rokami pred cerkvijo, ki napol glasno pobožno molijo. Ko vstopijo v cerkev, poljubi vsak sv. razpelu pri vходу, se obrne proti tabernaklju, se globoko prikloni in se z desnico dotakne tal in potem prekrži, dočim mi pred Najsvetejšim poklekujemo. Pri molitvi drže večkrat visoko dvignjene razprostrate roke. — Pri sv. maši po iztočnem obredu je ljudstvo v tesnem stiku z duhovnikom, deloma poje, deloma moli. Pogosto se sliši vzklic: »Aleluja, slava Tebi, Bože! Gospodin pomiluj!« Kakor znano, rabi iztočna katoliška cerkev za daritev sv. maše okvašen kruh v štirioglati obliki, tudi za sv. obhajilo vernikov se rabijo majhne posvečene kocke.

V tej cerkvi smo imeli Slovenci prošlo nedeljo privrkat svojo službo božjo. Zjutraj pri sv. maši je imel slovenski govor č. g. Ciril Vuga, kurat iz Podgore, popoldne podpisani. Sv. mašo je tudi imel č. g. Jos. Kos, vikar iz Brestovice. Sedaj smo torej tu v barakah trije slovenski duhovniki, vseh Slovencev je došlo nad 5000, v kratkem pride še 12.000 Slovencev (med temi mnogo Hrvatov) z Ogrskega in nekaj tisoč z Nižje-Avstrijskega, tako da bo naša naselbina štela nad 20.000 Slovencev.

Šola in izobrazbeno delo.

Poleg cerkve je postavljena prostorna šola, pred katero je lepo urejen vrt in velik slavalok z napisom: »Mladina naša bodočnost«, in sicer v ukrajinskem in nemškem jeziku. Sploh so vsi napisi dvojezični. Šolsko poslopje je zelo prostorno, zračno in svetlo. Lansko leto je tu poučevalo 25 učiteljskih moči. Pouk se je vršil v 20 razredih za 1600 otrok, pa tudi za odrasle analfabete (917). V šoli so tudi obrtni, gospodinjinski in trgovski tečaji. Poučevali so od vlade nastavljeni strokovnjaki. K nadaljevalnim tečajem smemo šteti velike delavnice, kjer se vežbajo delavske moči in izgotovljali vse potrebščine beguncev. Pod vodstvom strokovnjakov stoje tri velike delavnice za čevlarsko, krojaško, mi-zarsko, ključavničarsko obrt. Veliko vajencev je dobilo tu spričevalo usposobljenosti. — Za ženske se nahaja oddelke za šivanje, za umetno pletenje, za dela iz umetnih biserov itd. Za Slovence namerna oskrbnitvo barak odpreti strokovno šolo za klekanje čipk in za izdelovanje papirnih ovojev, vrečic itd.

Iz vsega se vidi resna volja oskrbnitva, da pripravi beguncem kolikor mogoče prijetno in koristno bivanje v tem prognanstvu. Za prirejanje zabav so zgradili posebno gledališče, ki je stalo 8000 K, in pa »Kino« z vsakdanjimi predstavami. V nedeljo popoldne so Ukrajinci priredili lep koncert z narodnim petjem in godbo.

Pohvalno je treba omeniti ukrajinsko inteligenco, ki se žrtvuje tu za svoje domačine, zlasti duhovnike in učitelje. Vsi uradniki skoro so vzeti iz ukrajinskih krogov. Mnogo ukrajinskih dijakov je zaposlenih v nadzorstvu barak, pri sanitetnih napravah in pri oskrbnitvi. — Za nas Slovence nastane potreba, da naprosimo tudi za lastne slovenske uradnike, katere mora vlada primerno remunerirati. Naj bi se iz krogov naše inteligence našlo jih mnogo, ki bi imeli pogum posnemati Ukrajince!

V privatnem občevarju z inteligenco smo veliko zanimivosti zvedeli, zlasti glede njihovega razmerja do Poljakov.

Preživljanje beguncev.

Za begunce, kakor omenjeno, se kuha v skupnih kuhinjah, kjer pa pomagajo domače ženske. Enkrat na teden, ob nedeljah, dobijo tudi goveje meso, drugače ob-

bra, imamo samo še nekaj dni. Vsak posameznik in vsaka naša organizacija naj poskrbi s podvojenim vnuem in pridnostjo, da bodo tekom tega meseca vse srečke razprodane. Storišeno bo tako veliko domoljubno delo, korist za potrebne bo velika in lep spomin na ta veliki čas trpljenja našega malega naroda. Bog daj vsem srečo pri tej loteriji!

Posnemajte ga! Vrl prijatelj »Slovenske Straže« nam je po poštni nakaznici poslal 20 K. Piše: Pošljite mi takoj 20 srečk »Slovenske Straže«, da jih razdelim med znanke, med katerimi sem nabral denar za srečke. — Posnemajte! Vsak, ki čita te vrstice, naj med svojimi znanci takoj nabere denar za srečke in naj zanje skupno naroči srečke!

Ne odlašajte z naročili na srečke! Ker so slabe poštne zveze, je treba srečke »Slovenske Straže« takoj naročiti, da more pisarna pravočasno odposlati srečke. Naročila naj se pošiljajo na naslov: Pisarna »Slovenske Straže« v Ljubljani, Ljudski dom.

Slovenska županstva in slovenski denarni zavodi, ki doslej še niso naročili srečk »Slovenske Straže«, naj to takoj store! Ali bi bilo res mogoče, da bi kaka naša korporacija se ne zavedala pomena in namena tega narodnega podjetja?! Iz ljudstva ste — žrtvujte za ljudstvo!

Zahtevajte srečke »Slovenske Straže« v vseh prodajalnicah in trafikah.

V Trstu se prodajajo srečke »Slovenske Straže« v prodajalni Katoliškega tiskovnega društva v ulici G. Rossini (za cerkvijo Novega sv. Antona).

V Celju se dobe srečke v trgovini Gorčar & Leskovšek.

V Mariboru prodaja srečke trgovina tiskarne sv. Cirila.

Vse čitatelje opozarjamo na inserate »Narodno obrambnega Vestnika«. Tu dobe res dobre, priporočila vredne tvrdke. Prosimo cenjene čitatelje, naj se pri svojih naročilih sklicujejo na inserat v »Narodno obrambnem Vestniku«!

Kaj dela »Slovenska Straža« med vojsko? V sedanjih težkih časih se vse dobrodelno delovanje v prvi vrsti osredotočuje na olajšanje gorja, katero povzroča vojska. Zato se je moralo tudi delovanje »Slovenske Straže« precej omejiti, v prvi vrsti pač vsled pomanjkanja dohodkov, ki so skoro popolnoma izostali. Vendar pa tudi med vojsko »Slovenska Straža« ni spala. Še vedno vzdržuje slovensko trirazredno ljudsko šolo v št. Rupertu pri Velikovcu, dalje otroška vrtca v Sv. Križu pri Trstu in v Velenju na Stajerskem. Do izbruha vojske z Italijo je vzdrževala tudi otroške vrtce v Devinu, Podgori in Ločniku pri Gorici ter v Gorici sami. Seveda mora tudi nadalje še vzdrževati otroške vrtarice, da jih lahko takoj, ko bodo razmere dopuščale, pošlje zopet v njih delokrog. Dalje je »Slovenska Straža« izvršila celo vrsto v narodnem oziru zelo važnih ukrepov, o katerih bo mogoče poročati šele po vojski. Tudi naših junaških fantov in mož, ki se bore za cesarja in domovino, ni »Slovenska Straža« pozabila. V neštete bolnišnice po celi Avstriji in Ogrski je razposlala vso svojo zalogo knjig, okoli 40.000 po številu. To razpošiljanje je dalo ogromno dela. Veliko je njeeno delo za razdelitev novih slovenskih molitvenikov med obmejne Slovence itd. Pri upravnih slovenskih listov je izposlovala »Slovenska Straža«, da razpošilja slovenskim vojakom na bojišče in v razne bolnišnice vsak dan na tisoče časopisov, da imajo tako tudi v tujini vedno na razpolago slovensko čtivo in so vedno v zvezi s svojo ožjo domovino. Takoj po vojski pa bo »Slovenska Straža« seveda zopet pričela delovati v polnem obsegu. Veliko narodnega dela nas bo čakalo takrat in za to delo se moramo z vsemi močmi pripravljati že sedaj. Zato se obračamo do vseh zavednih Slovencev in Slovenk z nujno prošnjo, naj tudi v sedanjih hudih časih ne pozabijo »Slovenske Straže«, marveč ji pomagajo pri njenem težavnem delu.

Vrtec »Slovenske Straže« v Sv. Križu pri Trstu se je otvoril ob gromenju topov 15. septembra.

Italijanski ljudsko šolo dobimo menda v Ljubljani. Sedaj je najprimernejši čas, da država otvori slovenske in hrvaške ljudske šole v Trstu.

Avstrijski misli veljavo. K temu članku, ki smo ga nedavno priobčili v našem listu, nam pišejo iz Istre: Tudi Istra je bila tekom 33 letne zveze z Italijo deležna zunanega in notranjega poitalijančevanja. Celo napisi na vseh železniških postajah so bili dosedaj samo laški, tako da je moral vsak potnik dobiti vtis, da se pelje po izključno italijanski deželi. 33 let se je v Istri dušila avstrijska misel. To se v 100 letih ne bo popravilo!

Slovenskim ženam in dekletom! Slovenska deca se naj vzgaja katoliško, avstrijsko, a tudi odlično slovensko. Slovenske žene, vzgajajte deco v tem smislu. A tudi na slovenska dekleta, ki so narodni

sebnost pri nežni mladosti. V tem času je najvažnejša narodna dolžnost. Žene in dekleta, izpolnujte jo!

»Südmarkino« glavno vodstvo v posebnem oklicu pozivlja vse društvene podružnice, da so budne in skrbne za društveno življenje in delovanje, da ne bi nasprotnik porabil sedanjí vojni čas in udril v zapuščene nemške trdnjave. Obenem naznanja vodstvo, da je že več podružnic poslalo poročila o svojem delovanju, iz katerih izhaja, da so se te podružnice v vojnem letu živahneje gibale in imele več dohodkov nego prej.

Zapovedi za Slovence: Veruj v svoj narod in njegovo bodočnost. — Spoštuj in ljubi ime svojega naroda kakor samega sebe. — Ne govori samo slovensko, marveč moraš predvsem slovensko čutiti, misliti in delati. — Spoštuj velike moze svojega naroda, njegove mislece in junake in njihovo življenje si vzemi za zgled. —

— Nikoli ne pozabi, da se bo narod ohranil le, ako bo čednost in krepak na duši in telesu. — Bodi pripravljen k žrtvi, ki jo terja od tebe narod v boju za svojo čast in obstanek. — Veruj, da je narodna mladost začetek narodnega propada. —

Cikorija obmejnih Slovencev je gotovo najboljša in že zato zasluži, da se čim najbolj razširi. Ker pa je tudi na prodaj tak rodoljuben namen, je naravnost dolžnost vseh naših gospodinj, da kupujejo izključno le cikorijo obmejnih Slovencev. Zahtevajte to cikorijo pri vseh trgovcih. Trgovci naj jo naročajo naravnost v Kolinski tovarni v Ljubljani.

Splošna draginja, ki je nastala vsled vojske, je znatno povišala tudi cene papirja. »Slovenska Straža« pa kljub temu prodaja svoj papir po starih cenah, dokler ga je še kaj v zalogi. Zato priporočamo vsem uradom in trgovcem, naj hite z naročili. Na razpolago je še različne vrste konceptni, pisarniški, pisemski papir, dalje papir za pisalni stroj ter pivnik. Ne zamudite ugodne prilike. Pišite takoj po vzorce papirja na pisarno »Slovenske Straže« v Ljubljani.

Opaž se, da vžigalic v korist obmejnih Slovencev ne gre več toliko kot prej. Dolžnost vsakega prijatelja »Slovenske Straže« je, da rabi izključno le te vžigalice. Zahtevajte jih po vseh trafikah in prodajalnah. Na debelo se naročajo pri tvrdki C. Menardi v Ljubljani.

Naše gospodinje tožijo, da jim kruh iz sedanje moke noče tako vzhajati, kot bi želele. Veliko je temu vzrok, kakšne so drože. Če hočeš jesti tudi v sedanjih časih dober kruh, se obrni na tovarno drož Jos. Košmerlj v Ljubljani. Tu boš dobil izvrstno blago in videl boš, da bo kruh dober. Poleg tega pa imajo te drože tudi to prednost, da se prodajajo v korist »Slovenske Straže«.

Naša zemlja.

Na naši zemlji stoje danes krdela raznih avstrijskih in ogrskih narodov. Občudujemo našo zemljo, opazujejo naše domove, slike naših gora pošiljajo po širni državi svojim znancom. V njih dušah pa nastajajo naše kretnje, naše šege, naše obnašanje, imenovana inteligentnost, to je posebnost celega naroda. Kaka je sodba? Tu in tam sem že slišal laskave pohvale in občudovanje o umnosti v kmetijstvu, o skromnosti in izobraženosti, ki vlada med našim narodom. Splošna sodba bo pač ugodna za naše ljudstvo. Svoj napredek tudi sedaj, ko zjednačuje druge narode, naše ljudstvo samo spozna in je zato zavestno. Prav je! Naš narod je šel vkljub silnim zaprekam naprej v vsakem oziru, in sicer bolj naprej, ko drugi, ki so imeli vse temeljne pogoje in pripomočke. O tem smo mi danes popolnoma prepričani. — Naše ljudstvo sprejema z isto naklonjenostjo vse, bodisi Ogrce, Čeha, Nemce, Slovence, Hrvatke, Poljake, Rusine. Nobene razlike, vsi gredo v skupni boj — za skupno rast, — zato vsem enako čast. Slovensko ljudstvo je že po naravi pravnočutno. — zato tako ravna.

Pričali bodo, da je to ljudstvo globoko narodno, da ljubi svoj jezik, ljubi svojo zemljo, se zanjo trudi, na nji živi in umrje rado, udano cesarju in državi. In pri tem ne sovraži tuja kot gosta, ne sovraži tuje narodnosti. Na svoji zemlji hoče pa živeti in se razvijati svobodno in neovirano. Pravnočutno je naše ljudstvo —

stava naša je del našega narodnega telesa, tedaj nam sveta. In kaj bodo videli še narodi? Razun silno lepih in rodovitnih dolin in nebotičnih gora — tudi občutno pomanjkanje urejevanih voda, pomanjkanje prometnih zvez, cest, železnic, pomanjkanje vodovodov, pomanjkanje luči. Ljudstvo je razumno in ve ceniti vse te pripomočke do blagostanja, a zmore jih ne. To bodo videli in ponesli bodo ob svoji vrnitvi misel: država mora podpreti in omogočiti tudi na jugu svojemu zvestemu ljudstvu pot do plodonosnega napredka. Še nekaj vidimo mi, vidi naše ljudstvo. Ni v Avstriji en narod, niso samo Ogrci in Nemci, ampak številno prevladujejo drugi narodi slovanski. Ne moremo verjeti raznim statistikam o narodnosti, ki so bile do sedaj — armada nam daje drugo mero. — Da bi se tudi po vojni naši vsi narodi monarhije v skupnem delu, vsaki vsakemu pustil svoje, dal mu tudi nazaj, kar mu je vzel — pa bi se razumeli. Pravičnost je podlaga! Le na tej podlagi lahko delamo skupaj — v blagi tekmi, vsak za svoj narod, v monarhiji. To je mogoče!

Meslo barak v Gmündu — nove bivališče naših beguncev.

Poroča dr. Jos. Ličan, profesor bogoslovja iz Gorice.

Napovedana koncentracija slovenskih beguncev iz Nižje-Avstrijskega in Ogrskega v Gmündu je že v polnem teku. Da uredim po naročilu svojega nadškofa dušno pastirstvo beguncev v novih okoliščinah, podal sem se z Dunaja v Gmünd, ki leži skoro ob češki meji na Nižje-Avstrijskem. Po Franc Jožefovi železnici sem se odpeljal v 160 km oddaljeno mesto, ki šteje nad 10.000 lastnih prebivalcev nemške narodnosti. Medpotoma sem imel priliko občudovati kolosalen most čez Donavo pri Tullnu in pri Sigmundsherberge velikansko taborišče barak, kjer je za visoko in močno žično ograjo zastraženih nad 70.000 ruskih ujetnikov. Ko izstopim v Gmündu, naletel sem kmalu na slovenske begunce — Doberdobce, ki so obžalovali, da se jih je premestilo v barake in se jih ni pustilo na prejšnjih bivališčih pri kmetih, kjer se jim je razmeroma dobro godilo. — Splošno sem opazil, da so bili begunci na Nižje-Avstrijskem bolj zadovoljni z domačim prebivalstvom dežele kakor oni na severnem Moravskem.

Legi begunskega taborišča.

Četrť ure od kolodvora se nahaja razsežno taborišče barak, namenjeno prvotno ukrajinskim beguncem, in sedaj, ko se ti vračajo v Galicijo, našim Slovincem. Na veliki 54.000 m² obsegajoči planjavi je v najlepšem redu postavljenih 144 lesenih barak. Prostor je na južni strani obrobjen z bogatim smrekovim gozdom in na zahodni z velikimi ribnjaki. Barake so dozdali meseca februarja, nove oddelke še vedno izdeljujejo. Sedaj biva lahko v izgotovljenih barakah nad 61.000 oseb. Tudi to taborišče je ograjeno z žico in z vojaštvom zastraženo. Nihče ne sme brez posebnega pismenega dovoljenja zapustiti barak. S tem ukrepom se hoče zabraniti, da se morebitne bolezni iz barak ne raznesejo v mesto in v druge kraje. — Taborišče ima lastno orožništvo in vojaško kompanijo za stražo.

Razporedba taborišča.

Sredi taborišča vodi široka asfaltirana cesta, ki deli na eni strani barake za stanovanje, na drugi strani sanitetne naprave. Poleg te ceste vodi mal tir, ki je združen z železniškim kolodvorom za prevažanje živil itd. iz postaje. Izmed 144 barak je določenih za prenočišče 126, 18 barak za nadzorovanje novo došlih beguncev, da se ne bi zanesla v barake kaka nalezljiva bolezen. Vse novo došle osebe in njih blago razkužijo in vsi se morajo skopati v prostornem kopališču barak.

Ogledal sem si barake od znotraj in videl, da imajo vse električno razsvetljavo, v vsaki je tudi po ena ali več velikih železnih peči in pa majhen štedilnik za privatno rabo beguncev. Hrana se pa kuha za vse begunce v posebni kuhinjski baraki, in sicer po osem spalnih barak ima eno kuhinjsko barako. V spalnih barakah je prostora za 200 do 250 oseb. Ležišča so iz desk pribita ob stenah na levo in desno, poleg tega je še ena velika podolga stelaža po sredi barake. Na tej stelaži so ležišča v dveh vrstah: pri tleh in pa zgorej v višini 2 metrov. Spalne barake slone na stebrih, leseni pod je dvignjen od tal skoro 1 meter. Stene so iz dvojnih lesenih plošč, tudi okna so dvojna.

Razen teh barak s skupnimi ležišči je še 8 barak z malimi stanovanji, t. j. s kuhinjo in sobo. Te barake imenujemo »nobele« ali »luksus« barake in se razločujejo od skupnih v tem, da so znotraj s posebnim papirjem prevlečene ali tapetirane. Vsaka sobica ima po eno okno,

— Do 15. septembra je bilo v barakah že 53.000 beguncev.

Cerkev v barakah.

Sredi taborišča se dviga na prostornem trgu lesena cerkev, ki se od drugih barak razlikuje po svoji višini in zvoniku.

Notranja oprema cerkve je sestavljena za grško-katoliško bogoslužje v slovenskem jeziku, ki je v navadi pri Ukrajincih. Glavni oltar — posvečen presv. Srcu Jezusovemu — z Najsvetejšim je skrit za leseno, spredaj okrašeno steno (»ikonostas«), ki ima trojna vrata. Glavna vrata sme odpreti le svečenik in sicer strogo po liturgičnih predpisih med službo božjo. Stranska oltarja sta posvečena prebl. Devici Mariji in sv. Jozafatu. V cerkvi je prostora za 2500 ljudi. Občudovali smo veliko pobožnost in pobožnost tukajšnjih ukrajinskih beguncev. Zunaj cerkve lepo pozdravljajo duhovnika in druge s krasnim klicem: »Slava Isusu!« z odgovorom: »Slava na veke!« Še preden cerkev zjutraj odpro, se vidi cele gruče ukrajinskih vernikov klečati s povzdignjenimi rokami pred cerkvijo, ki napol glasno pobožno molijo. Ko vstopijo v cerkev, poljubi vsak sv. razpelu pri vhodu, se obrne proti tabernaklju, se globoko prikloni in se z desnico dotakne tal in potem prekrži, dočim mi pred Najsvetejšim poklekujemo. Pri molitvi drže večkrat visoko dvignjene razprostrate roke. — Pri sv. maši po iztočnem obredu je ljudstvo v tesnem stiku z duhovnikom, deloma poje, deloma moli. Pogosto se sliši vzklic: »Aleluja, slava Tebi, Bože! Gospodin pomiluj!« Kakor znano, rabi iztočna katoliška cerkev za daritev sv. maše okvašen kruh v štirioglati obliki, tudi za sv. obhajilo vernikov se rabijo majhne posvečene kocke.

V tej cerkvi smo imeli Slovenci prošlo nedeljo prvokrat svojo službo božjo. Zjutraj pri sv. maši je imel slovenski govor č. g. Ciril Vuga, kurat iz Podgore, popoldne podpisani. Sv. maša je tudi imel č. g. Jos. Kos, vikar iz Brestovice. Sedaj smo torej tu v barakah trije slovenski duhovniki, vseh Slovencev je došlo nad 5000, v kratkem pride še 12.000 Slovencev (med temi mnogo Hrvatov) z Ogrskega in nekaj tisoč z Nižje-Avstrijskega, tako da bo naše naselbina štela nad 20.000 Slovencev.

Šola in izobrazbeno delo.

Poleg cerkve je postavljena prostorna šola, pred katero je lepo urejen vrt in velik slavolok z napisom: »Mladina naša bodočnost«, in sicer v ukrajinskem in nemškem jeziku. Sploh so vsi napisi dvojezični. Šolsko poslopje je zelo prostorno, zračno in svetlo. Lansko leto je tu poučevalo 25 učiteljskih moči. Pouk se je vršil v 20 razredih za 1600 otrok, pa tudi za odrasle analfabete (917). V šoli so tudi obrtni, gospodinjski in trgovski tečaji. Poučevali so od vlade nastavljeni strokovnjaki. K nadaljevalnim tečajem smemo šteti veliko delavnice, kjer se vežbajo delavske moči in izgotovljali vse potrebščine beguncev. Pod vodstvom strokovnjakov stoje tri velike delavnice za čevljarsko, krojaško, mi-zarsko, ključavničarsko obrt. Veliko vajencev je dobilo tu spričevalo usposobljenosti. — Za ženske se nahaja oddelke za šivanje, za umetno pletenje, za dela iz umetnih biserov itd. Za Slovence namerna oskrbnitvo barak odpreti strokovno solo za klekanje čipk in za izdelovanje papirnih ovojev, vrečic itd.

Iz vsega se vidi resna volja oskrbnitva, da pripravi beguncem kolikor mogoče prijetno in koristno bivanje v tem prognanstvu. Za prirejanje zabav so zgradili posebno gledališče, ki je stalo 8000 K, in pa »Kino« z vsakdanjimi predstavami. V nedeljo popoldne so Ukrajinci priredili lep koncert z narodnim petjem in godbo.

Pohvalno je treba omeniti ukrajinsko inteligenco, ki se žrtvuje tu za svoje domačine, zlasti duhovnike in učitelje. Vsi uradniki skoro so vzeti iz ukrajinskih krogov. Mnogo ukrajinskih dijakov je zaposlenih v nadzorstvu barak, pri sanitetnih napravah in pri oskrbnitvi. — Za nas Slovence nastane potreba, da naprosimo tudi za lastne slovenske uradnike, katere mora vlada primerno remunerirati. Naj bi se iz krogov naše inteligence našlo jih mnogo, ki bi imeli pogum posnemati Ukrajince!

V privatnem občevanju z inteligenco smo veliko zanimivosti zvedeli, zlasti glede njihovega razmerja do Poljakov.

Preživljanje beguncev.

Za begunce, kakor omenjeno, se kuha v skupnih kuhinjah, kjer pa pomagajo domače ženske. Enkrat na teden, ob nedeljah, dobijo tudi goveje meso, drugače obstoja njih hrana iz rastlinskih in močnatih jedil. Prve dni ni nič kaj dišala našim beguncem hrana, napravljena po tujem načinu. Vendar se je obljubilo in deloma preskrbelo, da se jim pripravijo jedi »po našem okusu«.

Skupno preživljanje oskrbuje pod nadzorstvom oskrbnitva barak znana židovska tvrdka Grohe iz Mödlinga. Obžalo-

vati je, da ni mogoče dobiti krevčnega mleka za begunce, katero se bolj otrokom rezervira, drugi dobivajo — umetno mleko. Kruh se mesi in peče v posebni baraki, kjer opravljajo vse delo stroji z električnim obratom. V tej pekarni se speče na dan do 9000 kg kruha. V barakah se ne poznajo krušnih znamk. Za shrambo živil služijo velika lesena skladišča. Poleg tega je v barakah posebna klavnica, hlevi za prešiče, krave, kurniki za gosi, kuretnino itd.

Uradniki in begunska inteligenca, katere tu ne manjka, dobe postrežbo v lepi restavraciji, ki je z vsem modernim komfortom opremljena. Človeku se niti ne zdi, da sedi pri mizi v leseni baraki. Postrežba je dobra in poceni. Pri restavraciji je tudi kavarna. Razen tega ima naš tabor svojo trafiko, štacuno z vsakovrstnimi potrebščinami, lastno pošto, svojo požarno brambo z visokim opazovalnim zvonikom, svojo posredovalnico za dela itd.

Pitna voda je iz gmündskega vodo-voda. Na sredi vsake ulice barak se nahaja poseben vodnjak in hidrant. Preskrbljeno je tudi za kanalizacijo. Pri kopališču je perilnica na prostem, kjer so postavljena številna korita iz betona. Tu perejo pridno ženske in razobešajo po žični ograji perilo, ki napravi od daleč vsled raznovrstnih barv prav zanimiv vtis.

Zdravstvene naprave.

Na ločenem prostoru je zgrajenih 12 barak-bolnišnic, v katerih je šest oddelkov za notranje bolezni, kirurški oddelki, oddelki za otroke. Štiri bolnišnice so za nalezljive bolezni in štiri za sumljivo obolenje. V bolnišnicah je prostora za 1500 oseb. Bolnišnico vodi okrajni zdravnik iz Gmünd, ki mu asistirajo nekateri drugi zdravniki, potem 21 medicincev in medicink ter okoli 40 strežnic. V tem oddelku je osem ambulatorijev in ena lekarna.

Taborišče ima tudi lastno pokopališče, ki krije marsikako žrtev svetovne vojske.

Življenje v taborišču.

Ko človek vstopi v taborišče, zdi se mu, da je prišel na velik semenj. Vse ulice med barakami so polne beguncev, zlasti pa glavna ulica pred oskrbništvom in cerkvijo. Tu je pravi »živ žav«. V peštrih, večkrat v čudnih narodnih oblačilih hodijo Ukrajinci gori pa doli, med katerimi se uprav skrivajo naši Slovenci. Pred cerkvijo in pred oskrbništvom postajajo zvečer v raznih gručah in razpravljajo o svojih dnevnih dogodkih, velike električne oblačnice pa razsvetluje cel prostor, katerega smo nadeli ime »naš prater«. Skoro bi rekel, da se tudi tu pojavljajo prizori velikega mesta. — Čez dan seveda ne manjka beguncem dela za snajenje barak, čiščenje obleke, za pripravljanje raznih potrebščin v delavnicah. — Zlasti se pa radi naši Slovenci po kosilu postavijo na solnce, da se ogrejejo v teh mrzlih krajih. Zima tu že nastopa. Prošli teden so že imeli jutraj dve stopinji mraza. Ah, tako radi bi prišli naši Slovenci v bolj južne, toplejše kraje, ker se bojijo, da bo tu zahtevala zima veliko žrtev. Ukrajinci so nekoliko bolj vajeni mraza. Imajo pa tudi prav tople kožuhe. Le nekateri izmed njih so tako utrujeni, da sploh ne marajo v barake. Zanje je na prostem določen prostor, kjer pri svojih konjih, ali v šotorih na voze prenočujejo. —

H koncu tega opisa naj omenim, da s posebno vnamo skrbim za begunce voditelj barak, ministr. svetnik dr. pl. Czapka in tajnik dr. Bilinski, ki je zelo priljubljen pri Ukrajincih.

Umevno, da imajo begunci še razne želje, ki jih žal ni mogoče uresničiti. Pripraviti se morajo na razne neizogibne žrtve. Pri vsem trpljenju jih pa veseli, da imajo v svoji sredi domače duhovnike, katerim zamorejo potožiti svoje gorje, da imajo zraven cerkev z Najsvetejšim, kjer zajemajo potrebno tolažbo in moč! —

Priporočila se:

Pleteršnik: Slovensko-nemški slovar. V dveh delih. Nevezan 16 K.

Cigale: Nemško-slovenski slovar. V dveh delih. Nevezan 4 K.

Dobiva se po vseh knjigarnah in pri kn.-šk. ordinariatu v Ljubljani.

Mestni pogrebni zavod

v Ljubljani, Prečna ulica šte. 2, II. nadst.

prireja pogrebe v Ljubljani in na deželi, od najpreprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih in zaprtih steklenih vozovih.

Bogata zaloga k pogrebni stroki spadajočih potrebščin, kakor: kovinastih krst, kovinskih vložkov, vseh vrst lesenih krst, čevljev, vencev, umetnih cvetic, mrliških oblek, ročnih križcev itd. itd.

Izoršnje ekshumacije in prepeljave mrličev iz Ljubljane na vse strani in obratno.

Posebno se priporoča za prepeljave na raznih krajih avstro-ogrske pokopanih padlih junakov ter preskrbi vse za to potrebne predpriprave in oblastvena dovoljenja in daje vsa tozadevna pojasnila brezplačno.

Ravnateljstvo mestnega pogrebne zavoda v Ljubljani, Prečna ulica 2, II. nadst.

PFAFF
šivalni stroji
so
edino najboljši na svetu!
Za cenj. obisk in naročila se priporoča
IGN. VOK, special. trgovina
šivalnih strojev in koles,
Ljubljana, Sodna ulica 7.

Kmetovalcem in posestnikom!
Vsled velike zaloge oddajam po znižanih cenah
cementne strešnike
brez zareze in z zarezo tudi v podolgasti obliki, ki prekaša po svoji trpežnosti vsako drugo opoko in se zanj prevzame vsako garancijo.
Tovarna cementnin Ivan Jelačin
v Ljubljani.

Kranjska deželna banka

Deželni dvorec v Ljubljani - vhod: Gosposka ulica.

Sprejema vloge na hranilne knjižice in jih obrestuje po 4 1/2 %, vloge v tekočem računu po dogovoru od dneva vloge do dviga. Zalaga vadije in kavcije za podjeznike in obrtnike. Daje posojila proti vknjižbi in na amortizacijo. Izvršuje druge bančne posle in priporoča v nakup svoje pupilarno varne 4 1/2 % tne zastavne liste in komunalne zadolžnice z imensko vrednostjo kosov po 100, 200, 1000, 2000 in 10.000 kron. Ti vrednostni papirji zajamčijo vsled ugodne nabavne cene skoro petodstotno obrestovanje in so najpripravniji za različne ustanove, fidejkomisne in kuratelne mase kakor tudi vojaške ženitvene kavcije. Obrestni kuponi so plačljivi 1. januarja in 1. julija vsakega leta.

Po bančnih pravilih jamči za vse posle, vloge in vrednostne papirje Kranjske deželne banke dežela Kranjska.

Ako pridete v Ljubljano, oglejte si lepe predstave v prvovrstnem kinematograficnem gledališču:

Kino Central

v deželnem gledališču.

!! Vedno zanimiv spored !!

Predstave se vrše:

V delavnikih ob 4. in 1/2 6. uri popoldne, ob 7. in 1/2 9. uri zvečer.
V nedeljah in praznikih ob 1/2 11. dop., 3., 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri zvečer.

Katol. Bukvarna v Ljubljani.

Varčna kuharica. Zbirka navodil za pripravo okusnih in tečnih jedil s skromnimi sredstvi. Za slabe in dobre čase sestavila v vojnem letu 1915. M. R. Cena K 1-20, v platno vezana K 1-80. Knjiga ima prav posebne vrline, ki so ob razložene v predgovoru, in uči naše gospodinjke, kako pripravijo z malimi sredstvi najokusnejša jedila, katera lahko postavijo na vsako imenitno mizo. Knjiga, po kateri naše gospodinjke prav pridno segajo, bo veliko pripomogla k blagostanju slovenskega naroda.

Slovenski zemljevid Evrope. Merilo 1:4000000. Cena K 2-40, nalepljen na platno s palicami K 6-50, nalepljen na platno in zložljiv v žepno obliko K 6-—. Ta zemljevid v slovenskem jeziku presega po svoji veliki natančnosti, razvrstitvi in preglednosti vse druge zemljevide in nudi za mal denar najlepši pregled. Velikost znaša 115 x 86 cm.

Kleinmayr: Italijanščina za Slovence. Slovnica in razgovori za samouke. Druga predelana izdaja K 1-20.

Dr. Valjavec: Laško-slovenski slovar. Nad 40.000 besed z bogato frazeologijo in kratkim imenikom krstnih in zemljepisnih imen. Vez. K 4-50.

Slovar je jezikovno in tehnično na višku. Kljub svoji obširnosti ima pa prav priročno žepno obliko.

Iskravec: Slovensko-italijanski slovar. Vez. K 3-—. Slovar obsega 543 strani, bogat besedni zaklad in ima prav priročno žepno obliko.

Ostanki novega blaga za obleke, izdelane iz najnovejših tkanin, izgovorjene perilo in najnovejša rute so došle na zalogo.

Ostanki se prodajajo vsako sredo in soboto za skoro polovične cene na zalogi pri podjetju „HERMES“ bratov Vokač v Ljubljani, v Selenburgovi ulici šte. 5 v prvem nadstropju, nasproti glavne pošte.

Ostanki pošiljamo s pošto vsak dan takoj, ko dobimo naročilo.

Naslov za pisma zadostuje:

Podjetje „Hermes“ Ljubljana
Selenburgova ulica št. 5/G.

Zahtevajte cenik od ostankov, perila in rut.

Priporočamo turdko

Maček & Ko.

z zgotovljeno obleko za gospode, dečke in otroke

Ljubljana

Franca Jožefa cesta 3.

GORČEVA

KOLESA PRIZNANO NAJ BOLJŠA SEDANOSTI X

REC

LJUBLJANA MARIJE TEREZIJE CESTA 51/14 NOVI SVET NASPROTI KOLIZEJA ZAHTEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLAČNO.

nim obratom. V tej pekarni se speče na dan do 9000 kg kruha. V barakah se ne poznajo krušnih znamk. Za shrambo živil služijo velika lesena skladišča. Poleg tega je v barakah posebna klavnica, hlevi za prešiče, krave, kurniki za gosi, kuretnino itd.

Uradniki in begunska inteligenca, katere tu ne manjka, dobe postrežbo v lepi restavraciji, ki je z vsem modernim komfortom opremljena. Človeku se niti ne zdi, da sedi pri mizi v leseni baraki. Postrežba je dobra in poceni. Pri restavraciji je tudi kavarna. Razen tega ima naš tabor svojo trafiko, štacuno z vsakovrstnimi potrebščinami, lastno pošto, svojo požarno brambo z visokim opazovalnim zvonikom, svojo posredovalnico za dela itd.

Pitna voda je iz gmündskega vodo-voda. Na sredi vsake ulice barak se nahaja poseben vodnjak in hidrant. Preskrbljeno je tudi za kanalizacijo. Pri kopališču je perilnica na prostem, kjer so postavljena številna korita iz betona. Tu perejo pridno ženske in razobešajo po žični ograji perilo, ki napravi od daleč vsled raznovrstnih barv prav zanimiv vtis.

Zdravstvene naprave.

Na ločenem prostoru je zgrajenih 12 barak-bolnišnic, v katerih je šest oddelkov za notranje bolezni, kirurški oddelek, oddelek za otroke. Štiri bolnišnice so za nalezljive bolezni in štiri za sumljivo obolenje. V bolnišnicah je prostora za 1500 oseb. Bolnišnico vodi okrajni zdravnik iz Gmünd, ki mu asistirajo nekateri drugi zdravniki, potem 21 medicincev in medicink ter okoli 40 strežnic. V tem oddelku je osem ambulatorijev in ena lekarna.

Taborišče ima tudi lastno pokopališče, ki krije marsikako žrtev svetovne vojske.

Življenje v taborišču.

Ko človek vstopi v taborišče, zdi se mu, da je prišel na velik semenj. Vse ulice med barakami so polne beguncev, zlasti pa glavna ulica pred oskrbništvom in cerkvijo. Tu je pravi »živ žav«. V pestrih, večkrat v čudnih narodnih oblačilih hodijo Ukrajinci gori pa doli, med katerimi se uprav skrijejo naši Slovenci. Pred cerkvijo in pred oskrbništvom postajajo zvečer v raznih gruclah in razpravljajo o svojih dnevnih dogodkih, velike električne obločnice pa razsvetluje cel prostor, katere-mu smo nadeli ime »naš prater«. Skoro bi rekel, da se tudi tu pojavljajo prizori velikega mesta. — Čez dan seveda ne manjka beguncem dela za snajenje barak, čiščenje obleke, za pripravljanje raznih potrebščin v delavnicah. — Zlasti se pa radi naši Slovenci po kosilu postavijo na solnce, da se ogrejejo v teh mrzlih krajih. Zima tu že nastopa. Prošli teden so že imeli zjutraj dve stopinji mraza. Ah, tako radi bi prišli naši Slovenci v bolj južne, toplejše kraje, ker se bojijo, da bo tu zahtevala zima veliko žrtev. Ukrajinci so nekoliko bolj vajeni mraza. Imajo pa tudi prav tople kožuhe. Le nekateri izmed njih so tako utrjeni, da sploh ne marajo v barake. Zanje je na prostem določen prostor, kjer pri svojih konjih, ali v šotorih na vozeh prenočujejo. —

H koncu tega opisa naj omenim, da s posebno vnamo skrbi za begunce voditelj barak, ministr. svetnik dr. pl. Czupka in tajnik dr. Bilinski, ki je zelo priljubljen pri Ukrajincih.

Umevno, da imajo begunci še razne želje, ki jih žal ni mogoče uresničiti. Pripraviti se morajo na razne neizogibne žrve. Pri vsem trpljenju jih pa veseli, da imajo v svoji sredi domače duhovnike, katerim zamorejo položiti svoje gorje, da imajo zraven cerkev z Najsvetejšim, kjer zajemajo potrebno tolažbo in moč! —

Priporočila se:

Pleternik: Slovensko-nemški slovar. V dveh delih. Nevezan 16 K.

Cigale: Nemško-slovenski slovar. V dveh delih. Nevezan 4 K.

Dobiva se po vseh knjigarnah in pri kn.-šk. ordinariatu v Ljubljani.

Mestni pogrebni javni

v Ljubljani, Prečna ulica šte. 2, II. nadstr.

prireja pogrebe v Ljubljani in na deželi, od najpreprostejše do najelegantnejše vrste v odprtih in zaprtih steklenih vozovih.

Bogata zaloga k pogrebni stroki spadajočih potrebščin, kakor: kovinastih krst, kovinskih vložkov, vseh vrst lesenih krst, čevljev, vencev, umetnih cvetic, mrliških oblek, ročnih križcev itd. itd.

Izvršnje ekshumacije in prepeljave mrličev iz Ljubljane na vse strani in obratno.

Posebno se priporoča za prepeljave na raznih krajih avstro-ogrske pokopanih padlih junakov ter preskrbi vse za to potrebne predpriprave in oblastvena dovoljenja in daje vsa tozadevna pojasnila brezplačno.

Ravnateljstvo mestnega pogrebne-ga zavoda v Ljubljani, Prečna ulica 2, II. nadstr.

PFAFF
šivalni stroji

so
edino najboljši na svetu!

Za cenj. obisk in naročila se priporoča
IGN. VOK, special. trgovina
šivalnih strojev in koles,
Ljubljana, Sodna ulica 7.

Kmetovalcem in posestnikom!

Vsled velike zaloge oddajam po znižanih cenah

cementne strešnike

brez zareze in z zarezo tudi v podolasti obliki, ki prekaša po svoji trpežnosti vsako drugo opeko in se zanjo prevzame vsako garancijo.

Tovarna cementnih Ivan Jelačin
v Ljubljani.

Kranjska deželna banka

Deželni dvorec v Ljubljani - vhod: Gosposka ulica.

Sprejema vloge na hranilne knjižice in jih obrestuje po 4 1/2 %, vloge v tekočem računu po dogovoru od dneva vloge do dviga. Zalaga vadije in kavicje za podjetnike in obrtnike. Daje posojila proti vknjižbi in na amortizacijo. Izvršuje druge bančne posle in priporoča v nakup svoje pupilarno varne 4 1/2 % tne zastavne liste in komunalne zadolžnice z imensko vrednostjo kosov po 100, 200, 1000, 2000 in 10.000 kron. Ti vrednostni papirji zajamčijo vsled ugodne nabavne cene skoro petodstotno obrestovanje in so najpripravnější za različne ustanove, fidejkomisne in kuratelne mase kakor tudi vojaške ženitvene kavicje. Obrestni kuponi so pačljivi 1. januarja in 1. julija vsakega leta.

Po bančnih pravilih jamči za vse posle, vloge in vrednostne papirje Kranjske deželne banke dežela Kranjska.

Ako pridete v Ljubljano,
oglejte si lepe predstave
v prvovrstnem kinemato-
: grafičnem gledališču :

Kino Central

v deželnem gledališču.

!! Vedno zanimiv spored !!

Predstave se vrše:

V delavnikih ob 4. in 1/2 6. uri popoldne, ob 7. in 1/2 9. uri zvečer.

V nedeljah in praznikih ob 1/2 11. dop., 3., 1/2 5., 9., 1/2 8. in 9. uri zvečer.

Več lepaki po ljubljanskih vogalih.

pripravo okusnih in tečnih jedil s skromnimi sredstvi. Za slabe in dobre čase sestavila v vojnem letu 1915. M.R. Cena K 1'20, v platno vezana K 1'80. Knjiga ima prav posebne vrline, ki so ob-razložene v predgovoru, in uči naše go-spodinje, kako pripravijo z malimi sred-stvi najokusnejša jedila, katera lahko po-stavijo na vsako imenito mizo. Knjiga, po kateri naše gospodinje prav pridno segajo, bo veliko pripomogla k blagostanju slo-venskega naroda.

Slovenski zemljevid Evrope. Merilo 1:4000000. Cena K 2'40, nalepljen na platno s palicami K 6'50, nalepljen na platno in zložitljiv v žepno obliko K 6'—. Ta zemljevid v slovenskem jeziku presega po svoji veliki natančnosti, razvrstitvi in preglednosti vse druge zemljevide in nudi za mal denar najlepši pregled. Velikost znaša 115 x 86 cm.

Kleinmayr: Italijansčina za Slovence. Slovnica in razgovori za samouke. Druga predelana izdaja K 1'20.

Dr. Valjavec: Laško-slovenski slovar. Nad 40.000 besed z bogato frazeologijo in kratkim imenikom krstnih in zem-ljepisnih imen. Vez. K 4'50.

Slovar je jezikovno in tehnično na višku. Kljub svoji obširnosti ima pa prav pri-ročno žepno obliko.

Iskravec: Slovensko-italijanski slovar. Vez. K 3'—. Slovar obsega 543 strani, bogat besedni zaklad in ima prav pri-ročno žepno obliko.

Ostanki novega blaga za obleke, izgo-tovljeno perilo in najnovejše rute so došle na zalogo.

Ostanki se prodajajo vsako sredo in soboto za skoro polovične cene na zalogi pri podjetju „HERMES“ bratov Vokač v Ljubljani, v Selen-burgovi ulici šte. 5 v prvem nad-stropju, nasproti glavne pošte.

Ostanki pošljamo s pošto vsak dan takoj, ko dobimo naročilo.

Naslov za pisma zadostuje:

Podjetje „Hermes“ Ljubljana
Šelenburgova ulica št. 5/G.

Zahtevajte cenik od ostankov, perila in rut.

Priporočamo turdko

Maček & Ko.

z zgotovljeno obleko za gospode, dečke in otroke

Ljubljana
Franca Jožefa cesta 3.

KOLESA PRIZNANO NAJ BOLJŠA SEDANJOSTI X

A. GOREC

LJUBLJANA MARIJE TERE ZIJE CESTA 51. 14. NOV. SVET NASPROTI KOLIZEJA ZAH-TEVAJTE PRVI SLOV. CENIK BREZPLAČNO

Velika zaloga ženskih ročnih del in zra-van spadajočih potrebščin.

F. Meršol

Ljubljana, Mestni trg šte. 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom. Velika izbira vezenin, čipke, rokavice, nogavice, otroške obleke in perila, robcev, volne, bombaža, umetnih cvetic itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov na roko in s strojem (tamburiranje).

J. KOPAC

(v GORICI) svečar začasno v Ljubljani

Sodnijska ulica št. 7, I. nadstropje,

priporoča prečistitim cerkvenim oskrbništvom, kakor tudi vsem p. n. gospodom trgovcem svoje

čebelno-voščene sveče

zvitke, sveče za pogrebe in božična drevesca, kadilo, stekla in stenje za večno luč, ampole itd.

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta št. 17.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradnje; 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in ensko; 3. vse poljske pridelke, žita in krmo; 4. zvonove proti prelomu; 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1912. K 673.350-17, so poskočile koncem l. 1913. na K 736.147-17. Tedaj čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tem bolj bo rasel zaklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjeništvu v Celju in na Proseku kakor tudi po vseh širah nastavljeni poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne puščajte otrok samih, da se pežari omejijo!

Ne puščajte otrok samih, da se pežari omejijo!

Tovarna oljnatih barv, laka in firneža

BRATA EBERL
LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 4, nasproti hotela Union.

Električna sila.

Ustanovljeno 1842.

Telefon šte. 154.

Pri zgradbah in projektovanjih

svetujemo slav. občinstvu, prečistiti duhovščini in drugim zadevnim korporacijam, naj se tozadevno obracajo na solidno in znano stavb. tvrdko

IVAN OGRIN

Ljubljana, Grubarjevo nabrežje št. 8

Najboljša kosa

se dobi samo

v prvi gorenjski razpošiljalnici

Ivan Savnik, Kranj - Gorenjsko

Gorenjska kosa	65	70	75	80 cm
za katero se garantira	6 1/2	7	7 1/2	8 pesti
stane samo kron	2.-	2-20	2-40	2-60

Kdor naroči 10 kosov skupaj, jih dobi poštine prosto. — Zahtevajte krasni ilustrirani cenik zastoj.

Prvo ljubljansko delavsko konzumno društvo kupuje vse v gospodinjstvu potrebne predmete, živila vsake vrste ter poljske pridelke

Ponudbe na naš naslov Kongresni trg št. 2.

Ljudska posojilnica

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela UNION za franč. cerkvijo

Stanje vlog čez 22 milijonov kron sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo zadržniki, temveč tudi **cela dežela Kranjska**

in jih obrestuje po 4 3/4 % brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih 100 K čistih obresti 4-75 kron na leto. — Za nalaganje po pošti so poštne-hranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Gospodarska zveza v Ljubljani.

Zaloga poljedelskih strojev iz najsolidnejših avstrijskih tovarn.

Nakupuje in prodaja vse poljske pridelke.

Velika zaloga pristnega vina.

Prodaja močna krmila in otrobe.

Vnovčevalnica za živino posreduje pri nakupu in prodaji plemenske in klavne živine.

Peter Kozina & Co.

(v GORICI) svečar
začasno v Ljubljani

Sodnijska ulica št. 7, I. nadstropje,

priporoča prečastitim cerkvenim oskrbnikom, kakor tudi vsem
p. n. gospodom trgovcem svoje

čebelno-voščene sveče

zvitke, sveče za pogrebe in božična drevesca,
kadilo, stekla in stenje za večno luč, ampole itd.

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta št. 17.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med
častno gradnje; 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in tiskar-
ne; 3. vse poljske pridelke, žita in krmo; 4. zvonove proti prelomu; 5. sprejema tudi zavarovanja na
življenje, oziroma doživljanje in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor
tudi posamezne osebe za dejelno nižjeverstjsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor
kranjski podružnico.

Varnostni sklad in udarine, ki so znašale l. 1912. K 673-350-17, so poskočile koncem l. 1913. na
K 736.147-17. Tedaj čim večje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tem bolj bo rasel sklad.

Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjeništvu v Celju in na Prosoku kakor
tudi po vseh tesarah nastavljeni poverjeniki. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Ne puščajte otrok samih, da se požari

otrok samih, da se požari

Cene brez konkurence!

Solidna domača tvrdka!

Luka Vilhar, Ljubljana

urar in trgovec,
Kopitarjeva ulica, tik Katol. tiskarne.

Usakovrstne slamnike

priporoča gg. trgovcem
in slavnemu občinstvu

FR. CERAR, lovarna slamnikov

v Slobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

Cene primerno nizke.

**Tovarna oljnatih barv, laka
in firneža**

BRATA EBERL

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 4, nasproti hotela Union.

Električna sila.

Ustanovljeno 1842.

Telefon šte. 154.

Najboljša kosa

se dobi samo

v prvi gorenjski
razpošiljalnici

Ivan Savnik, Kranj - Gorenjsko

Gorenjska kosa	65	70	75	80 cm
za katero se garantira	6 1/2	7	7 1/2	8 pesti
stane samo kron	2.-	2.20	2.40	2.60

Kdor naroči 10 kosov skupaj, jih dobi poštne prosto. — Zahtevajte
krasni ilustrovani cenik zastoj.

Pri zgradbah in projektovanjih

svetujemo slav. občinstvu, prečastiti
duhovščini in drugim zadevnim kor-
poracijam, naj se tozadevno obra-
čajo na solidno in znano stavb. tvrdko

IVAN OGRIN

Ljubljana, Grubarjevo nabrežje št. 8

Prvo ljubljansko delavsko konzumno dru-
štvo kupuje vse v gospodinjstvu potrebne
predmete, živila vsake
vrste ter poljske pridelke

Ponudbe na naš naslov Kongresni trg št. 2.

Ljudska posojilnica

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela UNION za franč. cerkvijo

Stanje vlog čez
22 milijonov kron

sprejema hranilne vloge in vloge v teko-
čem računu, za katere jamčijo ne samo
zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

Stanje vlog čez
22 milijonov kron

in jih obre- **4 3/4** % brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih
stuje po **4 3/4** % vloženih 100 K čistih obresti 4.75 kron na leto. — Za
nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Gospodarska zveza v Ljubljani.

*Zaloga poljedelskih strojev iz najsolid-
nejših avstrijskih tovarn.*

*Nakupuje in prodaja vse poljske
pridelke.*

Velika zaloga pristnega vina.

Prodaja močna krmila in otrobe.

*Vnovčevalnica za živino
posreduje pri nakupu in prodaji plemenske
in klavne živine.*

Peter Kozina & Co.

Tovarna čevljev v Trzinu
na Gorenjskem

Prodaja svoje lastne izdelke
na debelo in drobno

v Ljubljani, Breg nasproti sv. Jakoba mostu.
Vojaški čevlji za moštvo in častnike se dobe v vsaki množini.

